...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

...СС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 190 (1790)
АВГУСТЫН 12
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

БМАССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, КПСС-эй ОБКОМДО (1-дэхи нюур).

Үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэе! (1-дэхи нюур).

ВЦСПС-эй гурбадахи Пленум (2-дохи нюур).

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ: Тэжээл бэлэдхэлгые үргэнөөр харуулха (2-дохи нюур).

Ц. Цыбиков. — Эхэ орондоо загаһа ехээр үгэхын түлөө (2-дохи нюур).

Д. Балданов. — Һү, тоһо ехээр абахын түлөө (3-дахи нюур).

ЗАЛУУ БЭШЭГШЭДЭЙ ЗОХЁОЛНУУДҺАА (3-дахи нюур).

БИБЛИОГРАФИ: **В. Кузнецов.** — Баруун Германиин ажалшадай түрүү отряд (3-дахи нюур).

Югославиин парламентска делегациин Ленинград ошоод байлга (4-дэхи нюур).

Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференци (4-дэхи нюур).

Советскэ Союзда США-гэй хүдөө ажахын делегаци ерээд байна (4-дэхи нюур).

Советскэ хүдөө ажахын делегаци США-да ошоод байна (4-дэхи нюур).

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн табадахи фестиваль дээрэ (4-дэхи нюур).

Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые зүбөөр зохилдуулан ябуулха

...СС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй ...рин ёһоор хүдөө ажахын бү... барилнуудые хүгжөөн дэбжээ... ажалһаа ашаг шэмэ ехээр ... болохо гэһэн зорилгые бол... урид дүүргэхын түлөө тэм... партиин XX съездын хүндэлэлдэ ...тическэ мүрысөөндэ эдэбхи... оролсоод, колхозникууд, ме... торнууд, хүдөө ажахын бүхы ...рилэгшэд шууд шангаар ...жа байна. Энэ хэрэгтээ со... хүнүүд элитэ амжал... туйлана. Малажалые хүг... шухала нүхэсэл болохо ... таряа элбэг ехээр ургуулха ... ехэ юумэн хэгдээ. Нёдондо ...хидэ орходоо орон дотор 21 ... гектарта ороохото культура... тэрэ тоодо 11 мянган гектарта ...сэ ехээр таригдаа. Мүн 13,6 ... гектарта кукуруза ехээр та...һан байна.

...публикын колхозууд, МТС-үүд ... совхозууд энэ жэлдэ хабарай ...ые эмхитэйгээр үнгэргөө, та... мянган гектарта кукуруза та... Нёдондо энэ үеынхидэ орходоо ... ашаг шэмэ дээшэлжэ, гүрэндэ ... һү, үндэгэ, нооһо тушааха ... жэлэй түсэб дүүргэгдээ. Үнгэ... жэлэйхидэ орходоо һүн, ноо... ...лэдгүй ехээр гүрэндэ тушааг... Августын 1-нэй мэдээгээр рес... ...ка дотор үнеэн бүриһөө дунда ... табан зуугаад литр һүн һааг... ...нин бүриһөө 1,9 килограмм ... хайшалагдаа. Гэбэшье, хүдөө ... хүгжөөлгэдэ ехэ дутагдал... бии.

...лан үнгэрһэн партийна эдэб... ... суглаан хүдөө ажахые хү... ...лгэдэ бии байһан ехэнүүд ...лнуудые элирүүлээ. Респуб... Хүдөө ажахын министерство, ...эй айкомууд, аймгүйсэдко... колхозууд болон МТС-үүдэй ...эриие тодорхой һайнаар хү... ...лнэгүй, колхозуудай арга ...ые элирүүлнэгүй, хүдөөгэй ...шадай дунда эмхидхэлэй, ойл... ...жын хүдэлмэри һулаар ... гэжэ партийна эдэбхитэдэй ... тэмдэглээ. КПСС-эй ЦК-гэй ...ска Пленумэй шиидхэбэриин ...р колхозууд болон совхозуу... ...хёоһон хэмжээ-ябуулгануудые ...лхэ хүдэлмэри мууса эмхид... ...эй. Энээнэй эсэстэ зарим ай... ...тта эдэ хэмжээ-ябуулганууд ...тагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ бай... Кударын аймагта үнеэдһээ һү ... нёдондонойхиһоо бага болоо. ...рын, Кяхтын аймагуудта үнеэд... ... һаалга нёдондоной хэмжээн... ... Эдэ бүхы дутагдалнуудые ...хын тулада аймагуудтахи ...йна, советскэ органууд зохихо ... абаха ёһотой.

...хын жэлэй эгээл харюусалга... хүдэлмэриин саг срэбэ. Энэ жэл... ...аса хуряалгые богонихон бол... ... гээлтэ хоролтогүйгөөр үн... ... ёһотой гэжэ партиин ЦК-гэй ...кэ Пленум заагаа. Мүнөө за... колхозууд таряа хуряалгые түү... ... эхилжэ байна. Һаяын үдэр... ... хаа хаанагүй энэ хүдэлмэри ...рэн эхилхэнь. Гэбэшье, таряа ...лгада бэлэдхэл юрэнхыдөө тэ... ...үй муу. Хуряалгын машинануу... ...һабарилга мүнөө хүрэтэр дүү... ... Һүүлшын мэдээгээр 200 га... комбайн үшөө заһабарилагдаа... мүн хуряалгын бусад олон ма... ...нууд бэлэн болоодүй байһаар. ... сэбэрлэдэг машинанууд, зер... ...лканууд, тогууд, мэшээг ам... ...нууд бэлэдхэгдээгүй. Илангаяа ...рын, Кударын, Ториин, Закаме... Баргажанай аймагуудай олон ...зууд болон МТС-үүд ургаса ...лгада хангалтагүйгөөр бэлэд... Эдэ аймагуудай партийна, со... ... органууд, МТС-үүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ургаса хуряалгада бэлэдхэлые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ хэмжээ абаха уялгатай.

Таряа хуряалгын болзорые хороохо гээшэ орооһо таряа гээдэг ябадалтай тэмсэхэ шухала нүхэсэл мүн гэжэ партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол соо онсо заагданхай. Тиимэһээ ургаса хуряалгые богонихон саг соо үнгэргэхын тулада бүхы хэмжээ абаха хэрэгтэй. Түбхын түрүүндэ комбайнуудые хүсэдөөр ашаглаха, хуряалгын түрүү арга — таряа түрүүн хадаад, һүүлээрнь сохидог арга хэрэглэхэ шухала. Мүнөө жэлдэ комбайнаар хэхэ хүдэлмэри айхабтар ехэ. Гадна олон комбайнууд таарулан зохёогдожо, кукуруза хуряаха болоно. Дунда зэргээр нэгэ комбайн сүүдхэдээ 25 гектар таряа хадаха байна. Тиимэһээ комбайнова паркые тон һайнаар ашаглаха шухала. Энэ зорилгоор мүнөө комбайнова агрегат бүхэндэ саг үргэлжэ ябаха хүнүүдые томилхо, һүниндөө хүдэлхын тулада бүхы түхеэрэлгэнүүдые зохёохо хэрэгтэй. Агрегат бүхэнэй хүдэлмэриие тон һайнаар эмхидхэжэ шадаал һаа—комбайнуудые бүтээсэтэйгээр ашаглажа шадахабди. Энээнтэй хамта хуряалгын юрын машинанууд булта ябуулагдаха зэргэтэй. Тиимэһээ МТС-үүд, колхозууд болон совхозууд хуряалгын бүхы машинануудай, зерносушилканууд болон тогуудай заһабарилгые һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ, ургаса хуряалгын хүдэлмэриин түсэб зохёожо, колхозникууд болон механизаторнуудай зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэхэ ёһотой. МТС-үүдэй дирекцинүүд ургаса хуряалгые комплексноор механизацилха тушаа зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Энэ жэлэй ургаса хуряалга хэдэн онсо илгаатай. Юуб гэхэдэ, мүнөө жэлдэ ороохото культуранууд ехээр таригданхай, олонхи аймагуудта тарянай ургаса һайн. Энэ хүдэлмэритэй зэргэ тэжээл бэлэдхэлгэ, кукурузаар силос дараха хүдэлмэри ябуулагдаха байна. Тиимэһээ ажахын эдэ хүдэлмэринүүдые зохилдуулан, алииеншье һуладхангүй ябуулха шухала. Мүнөө колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд эдэ хүдэлмэринүүдые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тулада бүхы хүсэеэ, арга боломжоёо элсүүлжэ, хүдэлмэри хэжэ шадаха хүнүүдээ бултыень ажалда хабаадуулха, ажалай эмхидхэл һайжаруулха ёһотой. Ингээд кукуруза хуряажа эхилхээр болохонь. Тиимэһээ колхозууд болон МТС-үүд силоснэ барилгаяа һаяар дүүргэхэ хэмжээ абаха уялгатай. Илангаяа Хориин, Байкало-Кударын, Мухаршэбэрэй аймагуудай колхозууд, МТС-үүд энэ хүдэлмэреэ шамдуулха зэргэтэй.

Мүнөө олон аймагуудта үбһэ хуряалгын хүдэлмэри хахадлаашьегүй. Заиграйн, Мухаршэбэрэй болон бусад зарим аймагуудай колхозууд, МТС-үүд һаянайл энэ хүдэлмэридэ жэгдэрэн орожо байна. Нийтын малда үбһэ ехээр бэлдэжэ абахын тулада колхозууд, МТС-үүд үбһэнэй хүдэлмэриин ябаса хурдадхаха ёһотой.

Ургаса хуряалгые богонихон болзор соо гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ ба худалдаха түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ, үрэһэнэй фонд хүсэд байгуулха, нийтын малые тэжээлээр хангаха зорилго партийна организацинуудай, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай үмэнэ табигдана.

...Сталинска областиин колхозууд ба совхозууд таряа тушааха гүрэнэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ

...Областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд түсэбһөө гадуур ...лион 170 мянган пүүд таряа гүрэндээ тушааха гэһэн уялга абаба

...линска областиин колхозни... МТС-үүд болон совхозуудай ...мэрилэгшэд, хүдөө ажахын ...жэмтэд промышленна пред... ...нуудай ажалшадай эдэбхи... ...туһалалсалгын ашаар, ороохо ... ба хүдөө ажахын бусад про... ...нуудые үйлэдбэрилгые ехэдхэ... ...аар КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зориг... КПСС-эй XX съездые эрхимээр ... түлөө социалистическэ мү... ...ргэнөөр дэлгэрүүлжэ, таряа ...а (кукурузагүйгөөр) гүрэнэй ... болзорһоонь урид дүүргээ. Тарияа тушаалга үргэлжэлһөөр. Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта 21 миллион пүүд тарян, тэрэ тоодо 15 миллион пүүд шэнэнисэ тушаагдаа.

Сталинска областиин ажалшад өөрынгөө арга боломжые харалдаа абажа, түсэбһөө гадуур 11 миллион 170 мянган пүүд таряа гүрэндөө тушааха гэһэн уялга абаба.

Областиин колхозууд болон совхозууд өөһэдыгөө үрэһэ хүрэнгөөр гүйсэд хангаа, һолоомын узуурта лущени хэнэ, пар элдүүрилнэ, намарай тарилга хэхэ пар хахална.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй обкомдо

Республикын колхозууд болон совхозуудта ургаса хуряалгада бэлэдхэл ба тэрэниие үнгэргэхэ тухай

Республикын МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудта ургаса хуряалгада бэлэдхэл тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй обком тэмдэглэнэ.

Августын 1-нэй мэдээгээр машинно-тракторна станцинуудай 1035 комбайнуудай оройдоо 828-ниинь, МТС-үүд болон колхозуудта бии байгаа 1200 жаткануудай оройдоол 456-ниинь заһагдаа. Таряа сэбэрлэдэг, хатаадаг машинанудаа заһаха ба тэдэниие тодхохо, тарянай хуушан тоогуудые заһаха, шэнэнүүдые бариха хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр ябуулагдана, тарянай тоогуудые механизацилха хүдэлмэри бүришье хангалтагүй.

Колхозууд болон МТС-үүдтэ ургаса хуряалгада бэлэдхэлэй талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана: олохон ушарта хүдэлмэриин түсэбүүд зохёогдоогүй, түрүүн хадаад, һүүлдэнь сохижо абаха талмайнууд тодорхойлогдоогүй, комбайнова агрегадууд хүнүүдээр бүридүүлэгдээгүй байна.

Хүдөө ажахын министерство, КПСС-эй олохон айкомууд, аймгүйсэдкомууд, мүн тэрэшэлэн МТС-үүдэй, илангаяа Ториин, Бичурын, Кударын, Закаменай, Баргажанай аймагуудай МТС-үүдэй директорнүүд болон мэргэжэлтэд нютаг нютагта ямар байдалай тохёолдоһые, ажал хүдэлмэриин ямараар ябажа байһаниие мэдэнэгүй, заһабарилгын асуудалаар, мүн хуряалгын хүдэлмэридэ колхозууд болон МТС-үүдэй хэр зэргэ комплексноор бэлэдхэжэ байһан тухай хүсэд һонирхоногүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хушалтатай тогуудай, таряа сэбэрлэдэг машинануудай бэлэдхэгдээгүй, хуряалгада хэрэглэгдэдэг юрын машинануудые тоодоггүй, комбайнуудай хүдэлмэриие муугаар эмхидхэһэнэй гэмээр тарянай ехээр гээлтэ хоролтодо ороһон, гутаһан ушарые, тиигэжэ гүрэндэ, колхозууд болон совхозуудта ехэхэн хохидолой ушаруулагдаһаниие КПСС-эй олохон айкомууд, аймгүйсэдкомууд, МТС-үүдэй директорнүүд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр хараадаа абанагүй.

Тарияе түрүүн хадаад, һүүлээрнь сохижо абадаг аргые зарим МТС-үүдтэ тоодоггүй ябадалай гаргагдадаг байһаниие онсо тэмдэглээд, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болон КПСС-эй обком зарим МТС-үүд ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ һанал бодол хадаа ургаса гээлгэтэй тэмсэхэ тухай КПСС-эй ЦК-тэй январска Пленумэй эрилтэнүүдтэ зүришэнэ гэжэ тоолоно.

Республикын олонхи аймагууд, МТС-үүд болон колхозуудта ургаса хуряалгада бэлэдхэлэй тон хангалтагүйгөөр ябажа байһаниие, хуряалгые эгээл богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ шухала байһаниие хараадаа абаад, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй обком нигэжэ **тогтообо:**

Энэ тогтоол соо тэмдэглэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха талаар яаралтай хэмжээнүүдые абахыень республикын Хүдөө ажахын министерствые, КПСС-эй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, мүн тэрэшэлэн МТС-үүд болон совхозуудай директорнүүдые уялгалха. Энэ зорилгоор:

комбайнуудай, молотилкануудай, тарияа сэбэрлэдэг машинануудай, сушилкануудай болон хуряалгын бусад машинануудай, мүн амһартануудай заһабарилгые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ. Тарянай тоогуудые шадаал һаа һайнаар механизацилха шухала байһаниие харадаа абалсан, хушалтатай хуушан тогуудые, тарянай складуудые, сушилкануудые заһабарилга, шэнэнүүдые барижа дүүргэхэ;

хуряалгын хүдэлмэринүүдэй эхилтэр бүхы комбайнуудые зерноуловительнуудаар, унаһан тарияа хуряаха, мүн мэхиинэ болон солоомо суглуулха түхеэрэлтэнүүдээр хангаха, мүн тэрэшэлэн бүхы комбайнуудые һүниин сагта хүдэлгэхын тулада тэдээндэ электрын лампануудые түхеэрхэ. Комбайнова агрегадуудые комбайнернуудаар, штурвальщигуудаар, шэгнүүршэдээр, тарияа зөөхэ, солоомо бухаллаха хүнүүдээр, тэрэшэлэн комбайнуудые түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэхын тула шухала хэрэгтэй туһалбариин бусад хүдэлмэришэдөөр бүридүүлхэ;

дүй дүршэлтэй трактористнуудые томилоод, прицепной комбайнуудта техническэ талаараа хүсэд һайнаар заһагдаһан тракторнуудые табиха. Хэрэгтэй болоо һаань, комбайн шэрэхынь тулада техническэ талаараа һайн заһабаритай тракторнуудые МТС бүхэндэ байлгаха.

Комбайнова агрегадуудые нэгэтэшье һаатуулангүйгөөр хүдэлгэжэ байхын тулада поли дээрэ техническэ харууһа хэхэдэ шухала хэрэгтэй запасной частьнуудаар агрегат бүхэниие хангаха;

хуряалгын эхилтэр КПСС-эй айкомуудта, аймгүйсэдкомуудта, МТС-үүдэй совет дээрэ, колхозникуудай ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан дээрэ тарияа хуряаха хүдэлмэриин түсэб зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой. Ургаса хуряалгые 10—15 хоног соо дүүргэхын тулада МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудай материально-техническэ хэрэгсэлнүүдэй, мори унаагай гүйсэдөөр хэрэглэгдэхэ байһан ябадал хараадаа абтажа, тарияе түрүүн хадаад, һүүлээрнь сохихо арга хэрэглэхээр, тараар хуряахаар түсэблэхэ ёһотой.

БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, аймгүйсэдкомуудые, МТС-үүдэй, совхозуудай директорнүүдые, колхозуудай түрүүлэгшэнэрые нигэжэ уялгалха:

Ургасые гээлтэ хоролтодо оруулхагүйн, хуряалгын хүдэлмэриие хүнгэдхэхын зорилгоор тарияа хуряалгада жэгдэрэн орохоһоо 6—8 хоног урид хаа хаанагүй тарияа хадалгые эмхидхэхэ, һүүлээрнь сохижо абаха. Энэ хүдэлмэридэ МТС-үүд болон колхозуудта бии байгаа бүхы жатканууд, таарулан заһагдаһан морин сенокосилканууд болон үргэнөөр абадаг валково сенокосилканууд хэрэглэгдэхэ ёһотой;

комбайнова агрегадуудые һайнаар хангахын ба хатаһан тарияе түргэнөөр хуряахын, комбайнернуудай творческо эдэбхи үүсхэлые, машинануудай үйлэдбэриин бүтээсые дээшэлүүлхын тулада хаа хаанагүй комбайнуудые бүлэг бүлэгөөрнь ябуулха. Нэгэ газарта хүдэлжэ байһан бүлэг комбайнуудые хангахын тулада шухала хэрэгтэй автомашинануудые табиха, мэшээгүүд болон бусад амһартануудаар хангаха, мүн комбайнуудай ябууд дунданьтарияа буулгажа байха хүнүүдые томилхо;

комбайнуудай тарияа хуряамсаар хойноһоонь бүхы талмай дээрэхи мэхиинэ болон солоомыень суглуулжа сомохо. Энэ хүдэлмэридэ МТС-үүдтэ бии байгаа нагшуурганууды, һүри хаядаг машинануудые гаргаха, колхозуудай мори унаа хэрэглэхэ. Солоомо, мэхиинын хүсэд хуряагдаһан, сомогдоһон лэ талмайнуудые хүсэд хуряагдаа гэжэ тоолохо.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ жэлэй июлиин 13-най захиралтын ёһоор аймагуудта хүнүүдые богони болзороор эльгээхыень горисполком болон КПСС-эй горкомһоо (нүхэд Гурьянов, Магунов гэгшэдһээ) эрилтэ хэхэ.

Ургаса хуряалгын ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын үедэ машинануудаа һаадгүйгөөр ябуулжа байхынь тулада МТС-үүд ба колхозуудые комбайнуудай, тракторнуудай болон автомашинануудай шухала хэрэгтэй запасной частьнуудаар хангаха гэжэ «Глававтотракторосбыдай» Бурят-Монголой конторые (нүхэр Аксеновые) уялгалха.

Августын 20 болотор МТС-үүдтэ комбайнаар хуряалгые эмхидхэгшэд болгожо табихын тулада 260-һаа үсөөн бэшэ коммунистнуудые шэлэжэ олохо гэжэ КПСС-эй Улан-Удын горкомые (нүхэр Магуновые) уялгалха.

Ургаса хуряалгын үедэ комбайнова агрегадуудта хүдэлдэг хүнүүдые тарянажалай болон тракторна бригадануудай хүдэлмэрилэгшэдые шухала хэрэглэлэй эд товарнуудаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангажа байхынь тулада нүүдэл наймаа эмхидхэхынь Бурмонкоопсоюзые (нүхэр Манзыревые) уялгалха.

Ургаса хуряалгада МТС-үүдэй бэлэдхэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһанайнь түлөө, энэ ушарһаа олонхи комбайнууд болон жаткануудай заһагдангүй үлэшэһэнэй түлөө Хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр Ламброзодо выговор соносхохо.

Хуряалга дээрэ ябажа байһан механизаторнууд болон колхозникуудай дунда ургаса хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ түргэнөөр, шанар һайнтайгаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө эмхидхэхыень ба үргэнөөр дэлгэрүүлхыень КПСС-эй айкомуудые, МТС, совхоз болон колхозуудай партийна эхин организацинуудые уялгалха.

Энэ зорилгоор показателиин доскануудые, ханын газетэнүүдые, «Дайшалхы хуудаһануудые», «Молнинуудые» хэрэглэжэ, комбайнова агрегадуудта, тракторна болон тарянажалай бригадануудта харуулан ойлгуулха агитаци эмхидхэхэ, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые үдэр бүри гаргажа байха.

Партиин XX съездын хүндэлэлдэ

Хэжэнгын аймагай Чесаныи сомоной «Коммунизм» колхозой гэшүүд үбһэ хуряалгые тарияа хуряалга болотор дүүргэхын түлөө оролдосотойгоор ажаллана. Колхозой тарянажалай 1-дэхи бригадын үбһэ һүрилэгшэд эрхим ажалаараа шалгарна. Нүхэд Нимбу Гончиков, Бана Кукшинов тус тустаа 100 бухал һүрилхын орондо 120—130 бухал хаяжа, даалгабаряа 120—130 процент дүүргэнэ. Тэрэшэлэн энэ бригадын бухал оруулагша Цыцык Цыбикмитова үдэрэйнгөө даалгабариие 150—200 процент дүүргэдэг байна.

2-дохи бригадада Улан-Удын мяха-консервнэ комбинадай колбасна цехын хүдэлмэрилэгшэд хүдэлэлсэдэг. Тэдэнэй дундаһаа Людмила Астраханцева, Тимофей Рыжаков, Николай Дерявин, Иван Бухольцев гэгшэд гараар сабшахадаа даалгабаряа 120—130 процент дүүргэнэ. Тэрэшэлэн үбһэ һүрилэгшэд С. Васильев болон комсомолец Д. Балдуев даалгабаряа 120—140 процент дүүргэнэ. Тус колхозой бусадшье бригадануудта ажалай амжалта туйладаг үбһэшэд олон бии.

Үбһэ хуряалгада ажаллажа байһан хүнүүдэй культурна эрилтэнүүдые хангаха зорилгоор Чесаныи хүдөөгэй клубай библиотекарь Б. Намжилон уласхоорондын болон орон доторой байдал тухай хөөрэлдөөнүүдые ойлгосотой һайнаар үнгэргэдэг байна. Гадна, бригадануудта «Дайшалхы хуудаһа», «Молни» гаргахадань туһалалсадаг, нүүдэл библиотекын номууд тухай уншагшадта хөөрэжэ үгөөд, хүн бүхэндэ таарамжатай номынь шэлэжэ үгэдэг байна.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, ажалай шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө «Коммунизм» колхозой үбһэшэд эршэмтэйгээр ажаллана.

А. Михайлов.

Үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэе!

Мүрысөөнэй эршые улам шангадхана

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолой гарамсаар, тэрэниие зүбшэн хэлсэхэдээ ажалай шэнэ амжалтануудые туйлахаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ һэн. Колхозой коммунистнууд секретарь Ц. Б. Бальчинов түрүүтэй нийтынгээ малда үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын тула социалистическэ мүрысөө үүсхэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан юм. Мүнөө бригадануудай хоорондо мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые колхозник бүхэндэ хүсэд ойлгуулжа, ажалайнь үүсхэл эдэбхиие улам бадаруулхын зорилгоор агитаторнуудай, партийна болон хүдөөгэй эдэбхитэдэй оролдолго хүсэл элсүүлэгдээ һэн. Тиигэжэ колхозой гурбан бригадада суглаанууд үнгэргэгдэжэ, гэшүүдынь шэнэ шэнэ уялгануудые абаһан байна. Агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые, элидхэлнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэнэ, ханын газетэ, «Молни» хододоо гаргагдана.

Колхозой партийна организациин ябуулһан нийтэ-политическэ, эмхидхэлэй нилээдгүй ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн уданшьегүй харагдаба. Социалистическэ мүрысөөндэ Д. Эрдынеевэй хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэлэй бригада түрүү һуури эзэлһэн байна. Мүнөө жэлдэ бороо бага орожо, энэ бригадын сабшалангай ургаса муу. Гэбэшье, бригада 60 гектар сабшажа, 420 центнер һайн шанартай үбһэ һүрилөө. Бригадын гэшүүд Г. Эрдынеев, Д. Бамбаров, Б. Бамбарова, Ц. Очирова гэгшэд гараар сабшахадаа үдэрэйнгөө даалгабариие 110 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Социалистическэ мүрысөөнэй эршые улам шангадхахын тула колхозой коммунистнууд саашадааншье оролдохоор шиидэнхэй.

П. Ангаров.

Үбһэ һайнаар сабшана, һүрилнэ

КУДАРА-СОМОН. (**Телефоноор абтаба**). Хамнигадайн МТС-эй харьяата Ждановай нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ мүнөө жэл ногоон һайнаар, үдхэнөөр ургаа. Нийтынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын тула тус колхозой һүнэй-товарна хоёрдохи фермынхид ехэ оролдолго гаргана. Үбһэндэ орохынгоо урда тээ тус фермынхид 120 гектар талмайн үбһэ сабшаха, мүн 1800 центнер үбһэ һүрилхэ гэһэн уялга абаһан байна. Мүнөө тэдэнэй сабшажа байһан сабшалангай гектар бүриһөө 15 центнер, зарим участогуудһаа гектар бүриин 18—20 центнер үбһэн хуряагдана. Энэ фермын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө мянган центнер үбһэ һүрилөө.

Фермые даагша нүхэр Батомункуев түрүүтэй фермын бүхы хүдэлмэрилэгшэд үбһэ хуряалгада ябана. Тэрээнтэй хамта фермынхид һү һаалгаяа һараһаа һарада дээшэлүүлжэ байна.

Ф. Хандархаев.

Һү ехээр һаана

Хориин аймагай колхозникууд болон механизаторнууд энэ жэлдэ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тулада горьтой хүдэлмэри ябуулаа. Жэшээнь, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшад үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һааһанай ашаар урда жэлэйхидэ орходоо һураггүй ехэ һү һаагаа. Энээнэй ашаар колхоз гүрэндэ һү тушааха түсэбөө дүүргээд, мүнөө худалдаха түсэбөө дүүргүүтэй байна.

Һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ энэ колхоз аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ, партиин айкомой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаһан байна. Эндэхи түрүү һаалишад ажахын энэ жэлэй эхинһээ үнеэн бүриин 1000 гаран литр һү һаагаа. Жэшээнь, һаалишан Ханда Балмаева үнеэн бүхэнһөө—1029 литр, Доржоханда Дондукова—1023 литр һү һаагаа. Мүнөө эндэхи һаалишад ажахын жэлэй дүүрэтэр үшөө ехэ һү һаахын түлөө тэмсэжэ байна.

Ж-Д. Намсараев.

ВЦСПС-эй гурбадахи Пленум

Августын 9-дэ Москвада Союзуудай Байшангай Колонно зал соо ВЦСПС-эй гурбадахи Пленум хүдэлмэреэ эхилбэ.

«Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолтой дашарамдуулан профсоюзуудай хүдэлмэри тухай» ба эмхидхэлэй асуудал гэһэн иимэ хоёр асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Нэгэдэхи асуудалаар ВЦСПС-эй түрүүлэгшын орлогшо Л. Н. Соловьев элидхэл хэбэ.

Нүхэр Соловьев КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тон ехэ удхашанарые тэмдэглээд, промышленностиин предприятинууд, транспорт, барилганууд, машинно-тракторна станцинууд, совхозууд ба колхозуудта Коммунистическэ партиин XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн дэлгэржэ байна гэжэ мэдүүлбэ. Хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Социалистическэ мүрысөөе хүтэлбэрилхэ талаар профсоюзуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутагдалнууд КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ шүүмжэлэгдээ, ажалай нормо болон тариф табилгын, салин хүлһэ таарууларын дутагдалнууд элирүүлэгдээ, ажалай журам бэхижүүлхын түлөө тэмсэл һулаар ябуулагдана, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ажал болон ажаһуудалай асуудалнуудта хойрогоор хандаха ябадалай гарадаг тухай тэмдэглэгдээ гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

Техникые шэнэдхэн һайжаруулгада, новаторнууд, уралан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлгэдэ профсоюзууд, научна ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй творческо хүсые элсүүлхэ ёһотой. Промышленностиие саашадань хүсэ ехэтэйгээр хүгжөөлгэ хадаа профсоюзуудай хүдэлмэри һайжаруулхые эринэ. Гэхэтэй хамта, олохон профсоюзна организацинуудай хүдэлмэри эдэ зорилгонуудые ханганагүй. Профсоюзууд социалистическэ мүрысөө һулаар хүтэлбэрилнэ, тус тус хүдэлмэришэд, предприятинууд, барилганууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые сасуулан харуулха, тунхаглаха тушаа анхаралаа багаар табина, новаторнуудай дүй дүршэлые бодотоор андалдан абалсаха хүдэлмэри муугаар эмхидхэнэ. Машина бүтээлгын предприятинуудта металл түргэнөөр отолхо арга һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ, нүүрһэнэй промышленностьда, хара ба үнгэтэ металлургида, нефтяной промышленностьда новаторнуудай дүй дүршэл удаанаар дэлгэрүүлэгдэнэ.

Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд олон ушарта буруугаар, профсоюзна комитедүүдэй үсөөхэн хүдэлмэрилэгшэдөөр согсологдоно гэжэ нүхэр Соловьев саашань хэлэнэ. ВЦСПС-эй секретариат энэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр, хойрогоор хандалгые үшөө зайсуулаагүй, тэрэнэй эсэстэ хуушарһан түхэлэй машинануудые гаргадаг, гээгдэнги технологи хэрэглэдэг, ажал ба үйлэдбэриие эмхидхэлгэдээ ехэхэн дутагдалтай предприятинууд мүрысөөндэ илагшадай тоодо оролсоһон байна. Новаторнуудай ажалай түрүү арга методүүдые нэбтэрүүлхэ эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри хэхын ондо элдэб үнгын зүблөөнүүдые үнгэргэлгэ, гоё гоё хөөрэлдөөн хадаа мүрысөө эмхидхэлгэдэ ёһо тэдыгээр хайдаһан эгээн хоротой ябадалнуудай нэгэн болоно. Илангаяа автотракторна промышленность, хүдөө ажахын, транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын предприятинуудта иимэ ябадал үзэгдэдэг.

Үйлэдбэриие шэнэдхэн һайжаруулгада хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай хабаадалгын шухала формонуудай нэгэн болохо олониитын уралан зохёолгые, уралан нарижуулгые хүгжөөхэ асуудалнууд элидхэл соо нилээд ехэ һуури эзэлнэ. Үнгэрэгшэ дүрбэн жэлэй турша соо промышленность, барилга ба транспортда 3250 мянга үлүүтэй дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдээ. Тиихэтэй хамта, олохон предприятинуудта олониитын уралан зохёолгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай.

Промышленностиие саашадань хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ үйлэдбэриин зүблөөнүүд угаа ехэ удхашанартай.

Өөрынгөө зэргэнүүдтэ олон миллион ажалшадые нэгэдүүлһэн советскэ профсоюзууд Коммунистическэ партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые халуунаар дэмжэнэ гэжэ элидхэлшэ үгынгөө эсэстэ хэлэнэ. Советскэ профсоюзууд КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоол соо заагдаһан хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые усадхаха ба 1955 оной арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, коммунистическэ байгуулалтын хамаг бүхы участогуудта шэнэ илалтануудые туйлан, партиин XX съездые угтаха байна.

Удаань элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ эхилээ.

* * *

Августын 10-да Москвада Союзуудай Байшангай Колонно зал соо ВЦСПС-эй гурбадахи Пленум хүдэлмэреэ дүүргэбэ. «Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолтой дашарамдуулан профсоюзуудай хүдэлмэри тухай» ВЦСПС-эй түрүүлэгшын орлогшо Л. Н. Соловьевой элидхэл тушаа 33 хүн үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүд ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхиие шэнэ хүсэтэйгөөр дээшэлүүлээ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. ВЦСПС ба профсоюзна организацинууд КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ зүбөөр шүүмжэлэгдээ гэжэ тэдэнэр хэлэбэ. ВЦСПС-эй Пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд профсоюзна хүдэлмэриие, социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилгые һайжаруулха, промышленностиие саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулаа.

ВЦСПС-эй Пленум баталан абаһан шиидхэбэри соогоо КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолые бүрин һайшаагаад, тэрэниие хүтэлбэри болгожо абаһан ба эрхэ бэшэ дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Советскэ профсоюзууд Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро хүдэлмэреэ шэнэ, бүри үндэр шатада хүрэтэр һайжаруулха, КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй табиһан зорилгые дүүргэхэ, Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулха гэжэ ВЦСПС-эй Пленум батаар найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан, Пленум нүхэр И. В. Горошкиниие ВЦСПС-эй секретариин уялгаһаа сүлөөлбэ. ВЦСПС-эй секретаряар нүхэр В. И. Прохоров һунгагдаа.

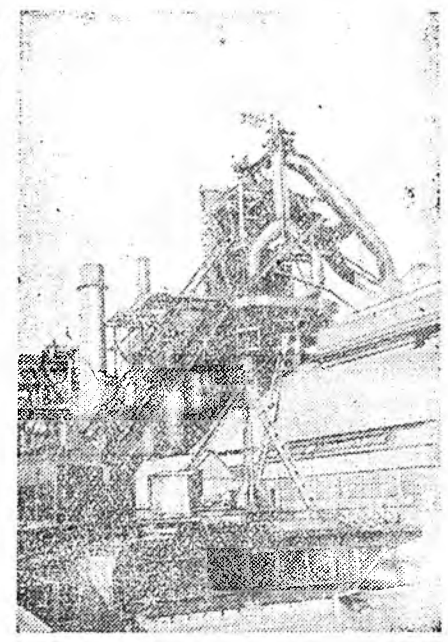
(ТАСС).

Агитаторай блокнодой 16-дахи номер

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер һаяхан хэблэлһээ гараба.

Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд гэһэн бүлэгтэ Д. Сергеевэй «Промышленностиие саашадань хүгжөөхын түлөө, техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө», Н. Иванниковай «Ургаса хуряалгада эрхимээр бэлэдхээд, амжалтатайгаар үнгэргэе», И. Абзаевай «Фермэ дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилхада ямар туһатайб» гэһэн статьянууд хэблэгдээ.

Агитаторта туһаламжа гэһэн бүлэг соо «1955 оной августда хэхэ хөөрэлдөөнүүдэй темэнүүд ба литература» гэһэн статья толилогдонхой.



Ворошиловградска область. Һаяхан Ворошиловай нэрэмжэтэ металлургическа заводто шэнэ доменно пеэшэн ашаглалгада оруулагдаба. Энэ пеэшэн автоматическаар хүдэлгэгдэдэг шэнэ аппаратураар хангагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ доменно пеэшэн.
(ТАСС-эй фотохронико).

Мяха-консервын комбинадта

ШЭНЭ УЯЛГАНУУДЫЕ АБАНА

Комбинадай мал үүсэлэлгын заводой коллектив партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолтой танилсаха зуураа, энэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, декабриин 20-до сүм дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан юм. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо ажалайнгаа бүтээсые хоёр процент ехэ болгохо, мүн мяха болбосоруулхадаа тэрэнэй шанарые һайжаруулха гэһэн уялгануудые абаад, бодотоор бэелүүлхын тула эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

ҺАМ ХЭДЭГ ЦЕХТЭ

В. Романов түрүүтэй һам хэдэг цехын хүдэлмэришэд социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Цехын үнинэй хүдэлмэришэн Скуратова ажалдаа илангаяа һайн амжалтануудые туйлана. Тэрэ үдэрэйнгөө нормые 140 процент һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР ПРОДУКЦИ ГАРГАНА

Үнгэрэгшэ июль һарада комбинадай өөхэ тоһоной цех һайнаар ажаллаа. Илангаяа халаанай мастернууд Сахаровский, Кондратьевагай хүтэлбэрилдэг коллективүүд энэ һарада һайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилжэ гаргаа. Энэ хоёр коллектив хоорондоо мүрысэнэ. Мүнөө тэдэнэр түсэбһөө гадуур зуу гаран килограмм һайн шанартай өөхэ гүрэндөө тушааба.

Өөхэнһөө тоһо шахажа гаргадаг Родионова, Каминская, Кошечкина, Игумнова гэгшэд нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ.

Н. Святогор.

Хэблэлэй шэнжэлэ…

Тэжээл бэлэдхэлгые үргэнө… харуулха

Тэжээлэй бата бэхи база гүйсэд байгуулжа шадаагүй дээрэһээ Яруунын аймагай колхозууд жэл бүхэндэ адуу малаа угаа олоор гарзалуулдаг, малайнгаа ашаг шэмыень эрид ехээр дээшэлүүлжэ шададаггүй байгаа. Зүгөөр ниитынгээ малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха зорилгоор энэ жэлдэ аймагай колхозууд хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулга хараалһан байна. Энээнһээ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо ороолһото, тэжээлэй культуранууд нилээд ехээр таригдаа. Гадна, энэ жэлдэ анха түрүүшынхеэ колхоз бүхэн 200—300 гектар кукуруза тариһан байна.

«Имагтал энэ тэдыгээр тэжээлэй база байгуулагдажа шадагдахагүй байһаниинь элитэ. Үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэ бүхы арга боломжоёо хэрэглэхэ зэргэтэйбди» гэжэ түрүү бэшэг соогоо **«Сталинец»** газетэ тон зүб бэшэнэ. Тус аймаг сабшалангай хэдэн арбаад мянгаад газар дайдатай. Хэршье ган гасуур үеын болоошье һаань, нэмжээ үргэн хүбшэ нугануудай сабшалангууд үндэр үдхэн ногоотой байдаг. Зарим жэлнүүдтэ эрхим һайн ургасатай хэдэн гол нугануд ойроошье хүртөөгүй үлэдэг байха юм. Тиин сабшалангайнгаа бүхы газарые саг соонь сабшажа, үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэе гэжэ түрүү бэшэг колхознигууд, механизаторнуудые уряална.

«Бүхы хүдэлмэреэ комплексноор механизацилһанһаа үбһэ хуряалгын амжалта дулдыдаха байна. Энэ талаар МТС-үүд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Сабшалгаяа, тармалгаяа механизацилхаһаа гадна, мүн сабшаһан үбһэеэ хуряаха ба һүрилхэ хэрэгые механизацилха шухала» гэжэ газетэ һануулна. Энэ жэлдэ үбһэ хуряалгада олонхи колхозууд оройтожо ороо. Мүнөө зарим газарта ороолһото культуранууд хадагдажа захалжа байна. Гадна, зарим участогуудтахи кукуруза хадагдажа эхилхэнь. Ингээд үбһэ тэжээл бэлэдхэл таряа хуряалгатай нэгэн доро ябуулагдаха болохонь. Тиимэһээ үбһэ хуряалгынгаа бүхы хүдэлмэриие комплексноор механизацилжа, тэжээл ехээр бэлэдхэхэ бүхы арга боломжоёо гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаагүй һаа, адуу малдаа колхозууд дүүрэн хүрэхэ үбһэ тэжээл абажа бирахагүй байһаниинь элитэ.

Тэжээл бэлэдхэл тухайда тус газетэ номерһоо номер бүхэндэ бэшэнэ. Энэ асуудалаар гансахан июль һара соо «Коммунизм» колхозой партийна организациин секретарь С. Козлов, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо М. Санданов, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь Ц. Намжилов, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В. Фомин, мяха-һүнэй совхозой директор А. Зайцев, Сосновско МТС-эй тракторна бригадын бригадир В. Кокин ба бусадай статьянууд толилогдонхой. Ниитын малажалда т… хэр зэргээр бэлэдхэжэ эхилһэ… талаар ямар дүй дүршэлтэй б… тухайгаа, тэжээл бэлэдхэлд… бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһон… нииие хайшан гэжэ лабаха … тухайгаа тэдэнэр бэшэнэ.

«Тэжээл бэлэдхэлэй амж… гэжэ «Коммунизм» колхоз… тийна организациин секрета… хэр Козлов бэшэнэ,—**колхо… дай дунда агитационно-… хүдэлмэриие хэр зэргээр т… шадаһанһаамнай, тэжээл ба… лэй хүдэлмэридэ тэдэниие … раар элсүүлэн хабаадуулһ… мнай дулдыдаха байна».**

Саашань тэжээл бэлэдхэл… ямар хүдэлмэри агитаторнууд… жэ эхилһэн тушаа, колхозни… культурна эрилтэнүүдые хэр з… хангажа байһан тухайгаа ста… автор хөөрэнэ.

Газетэ болбол тэжээл бэлэ… хабаадагшадай дунда дэлгэрһ… циалистическэ мүрысөөе саг ү… харуулха хэрэгтэ мүн лэ а… хандуулаа. Ямар колхозой, алы… эй хэды шэнээн үбһэ сабшаһа… маһан ба һүрилһэн тухай ма… табан хоног бүри толилжо бай…

Гэхэ зуура, тэжээл бэлэ… имагтал һайн талые харуулаа… харин бии байһан дутагдалн… обёордоггүй, тэдэнэртэй эбсэж… даг һаа, газетэ алдуу хэхэ … Харин «Сталинец» газетэ тэжэ… лэдхэлдэхи дутагдалнуудые э… лэн, эрид хурсаар шүүмжэлд… ха юм. «Тэдэнэр яаранагүй» … гаршагтайгаар июлиин 27-… мерто толилогдоһон статья … Молотовой нэрэмжэтэ кол… правлени зүбөөр шүүмжэл… Энэ колхоз тэжээл бэлэдх… удааржа ороһон, июлиин һүүл… тор силос даража эхилээгүй һ… лосно барилга бүтээхэ түсэбөө … хүрэтэр дүүргээгүй байна. … МТС-эй эльгээһэн техникые … дөөр ашаглаха гэжэ оролдо… байна. Тэжээл бэлэдхэл, си… ралга дээрэ минута бүхэн, час… мүнөө үнэтэй гэжэ газетэ һа… бэшэнэ. Адуу малдаа шэмэтэ … дүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэб… рын богонихон болзор соо за… дүүргэе гэжэ колхоз бүхэни… хозник болон механизатор б… газетэ уряална. Ниитынгээ ма… жээлэй бата бэхи база үнэхэ… гуулжа шадаа хадаа партиин … январска Пленумэй тогтоолт… шарамдуулан, малажалаа … дань хүгжөөн дэбжээхэ тала… раалһан хэмжээ-ябуулгануу… дотоор бэелүүлжэ шадаха ба… гэжэ газетэ мэдүүлнэ.

Ниитын малажалда тэжээлэ… бэхи база байгуулха, ойрын … хон болзор соо бүдүүн ба … тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэ … үргэн олон колхознигуудые, ме… заторнуудые бүгэдыень элсүүл… баадуулха гээшэ аймагай газе… хэнэй шухалын шухала уялга …

Эхэ орондоо загаһа ехээр үгэхын түлөө

Баргажанай аймагай ажалшад партиин Центральна Комитедэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүхы советскэ арадтайгаа хамта ехээр һайшаагаад, бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Пленумэй шиидхэбэринүүд аймагай колхознигуудай, промышленна предприятинууд болон загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ болон ажалай эдэбхи үүсхэлые бадаруулаа.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта бии байһан горьтой дутагдалнуудые шүүмжэлхэ зуураа, загаһанай промышленностиин предприятинуудташье нилээд ехэ дутагдалнууд бии гэжэ зааһан юм. Загаһанай промышленностьда бии байгаа дутагдалнууд манай аймагай загаһашадташье сэхэ хабаатай байна.

Усть-Баргажанай консервнэ комбинадай загаһа барилгын бригаданууд энэ жэлэйнгээ түрүүшын 6 һарын түсэбые дүүргээгүй.

Партиин Баргажанай айком комбинадай, мүн загаһа барилгын колхозуудай хахад жэл соо хэһэн хүдэлмэриин дүнгые хаража үзөөд, аймагай загаһашадай суглаае зарлаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Загаһашадай аймагай суглаан Байгалай эрьедэ, загаһашадай байдаг газарта, июлиин тэн багта болоһон юм. Тэрэ суглаанда хамта 200 гаран хүн хабаадалсаа һэн.

«Комбинадай, тэрэшэлэн загаһа барилгын колхозуудай энэ жэлэй түрүүшын хахадта хэһэн хүдэлмэриин дүн, мүн энэ жэлэй хоёрдохи хахадта загаһа бариха, консервэ гаргаха түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилгонууд» гэһэн элидхэлые комбинадай директор нүхэр А. Намолов хэһэн байгаа. Комбинадайхид загаһа барилгынгаа хахад жэлэй түсэбые 86,9 процент, консервэ гаргаха түсэбөө 97,7 процент, загаһа барилгын колхозууд хахад жэлэйнгээ түсэбые 108,2 процент дүүргэһэн байна.

Загаһашадай аймагай суглаанда хабаадагшад энэ жэлэй түрүүшын хахадта хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгые дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэхэ зуураа, дутуу дунданууд саашадань усадхаха хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байгаа.

Загаһанай промышленностиин предприятинуудай хангалтагүй хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэһэн баримта манай Усть-Баргажанай загаһанай консервнэ комбинадташье сэхэ хабаатай байна гэжэ колхозууд болон комбинадай загаһашад тэмдэглээ.

Комбинадай партийна организаци загаһашадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һулаар ябуулна, бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөө ёһо тэдыгээр хүтэлбэрилнэ, загаһашадта ажаһуудалай болон культурна зохихо услови байгуулнагүй гэжэ бригадирнууд нүхэд Стулев, Бондаренко гэгшэд шүүмжэлээ. Зарим колхозууд загаһашадайнгаа дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие муугаар эмхидхэнэ гэжэ суглаанда хабаадагшад мүн лэ зааһан байгаа.

Загаһашадай аймагай суглаанда хабаадагшадай шүүмжэлхы ажаглалтанууд болон дурадхалнуудые КПСС-эй Баргажанай айкомой бюро хараадаа абаад, «Усть-Баргажанай комбинадай хангалтагүй хүдэлмэри тухай» тэрэнэй директор нүхэр Намоловой, партийна организациин бюрогой секретарь нүхэр Дергачевой тоосоое июлиин 29-дэ зүбшэн хэлсэһэн юм.

Загаһашадай дунда культурно-гэгээрэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин муугаар табигдаһан, байра байдалаар загаһашадай хүсэд хангагдаагүй, хүдэлмэришэдэй дутамаг, социалистическэ мүрысөөнэй ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэһэн дээрэһээ загаһа барилгынгаа хахад жэлэй түсэбые комбинат дүүргээгүй гэжэ КПСС-эй айкомой бюро тэмдэглэһэн байна. Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо загаһа барилгын түсэбые дүүргээгүй, загаһашадай бригаданууд хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа эрид шууд хэмжээ абаагүй дээрэһээнь КПСС-эй айкомой бюро комбинадай директор нүхэр Намоловто, парторганизациин бюрогой секретарь нүхэр Дергачевто шанга һануулга хээд, бригада, звено бүхэндэ жэлэйнь түсэбые заатагүй дүүргүүлхэ гэжэ тэдэнэрһээ эриһэн байна.

Загаһашадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха, КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолнуудые тайлбарилан ойлгуулха, партиин XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь бодото туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор КПСС-эй айком Усть-Баргажанай загаһанай комбинадта партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Санжиевые эльгээһэн байна. Комбинадай загаһашадай бригаданууд суглаанууд дээрээ КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолнуудые зүбшэн хэлсээд, загаһа барилгаяа һайжаруулха, квартальна түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ тушаа дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаа. Нүхэр А. Стулевай бригадын гэшүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тэдэнэр июль һарынгаа түсэбые августын 1-дэ 223 процент дүүргээ. Бондаренко, Ширсторов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаад, мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Усть-Баргажанай загаһанай консервнэ комбинат загаһа барилгынгаа июль һарын түсэбые 104,6 процент, консервэ гаргаха түсэбөө 104,1 процент дүүргээ.

Аймагай колхозуудай загаһашад КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолдо харюу болгон мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана. Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой загаһашадай бригада (бригадирынь нүхэр М. Липанов) загаһа барилгынгаа сезонно түсэбөө августын 1-дэ дүүргэжэ, 165 центнер загаһа бариад, октябриин 1 болотор 82 центнер эрхим шанартай омуль гүрэндэ түсэбһөө гадуур үгэхэ уялга абаа. Энэ бригадын гэшүүд нүхэд С. Кукузиева, В. Молонов, Л. Вульфович, С. Малыгин гэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгаяа дүүргэхын түлөө оролдосотойгоор ажаллажа байна. Нүхэр Липановай бригада июль һарынгаа түсэбые августын 1-дэ 200 процент дүүргээ. Липановай бригадынхид өөрынгөө колхозой Батуринай бригадын загаһашадые мүрысөөндэ уриһан юм.

Батуринай бригадынхид Липановай бригадын гэшүүдэй уряае хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абаа. Энэ бригадынхид загаһа барилгын гурбадахи кварталай түсэбые августын 1 болотор, загаһа барилгын жэлэй түсэбые Советскэ Конституциин үдэр болотор болзорһоонь урид дүүргэхэ уялга абаһан юм. Эдэнэр абаһан уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна. Нүхэр Батуринай бригада кварталайнгаа түсэбые августын нэгэндэ 200 процент дүүргээд, түсэбһөө гадуур 120 центнер эрхим шанарай загаһа гүрэндэ тушаагаа. Бригадын гэшүүд нүхэд М. Шадрин, М. Новолодский, А. Шадрина, М. Ксива болон бусад социалистическэ уялгаяа дүүргэхын түлөө һайнаар ажаллана.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Кап) загаһа барилгын хахад жэлэй түсэбые 103 процент, июль һарын түсэбые 185,1 процент дүүргээ.

Дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абаһан Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой загаһашадай жэшээгээр аймагай бусадшье колхозуудай бригаданууд хоорондоо мүрысэнэ. Колхозууд загаһа барилгынгаа июль һарын түсэбые 134 процент дүүргээ. Эдэнэр загаһа барилгын гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ тушаа зарим амжалта туйлабашье, үшөөл нилээд дутагдалнуудтай байна.

Комбинадай, загаһашадай зарим бригаданууд хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар.

Загаһашадай дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри илангаяа хангалтагүйгөөр табигданхай.

Загаһашадай дунда ниитэ… тическэ хүдэлмэриие һайжар… социалистическэ мүрысөөе эм… хэ тушаа КПСС-эй Барга… айком мүнөө зохихо хэмжээ … байна. КПСС-эй айкомой бюро… щевой нэрэмжэтэ колхозой … организациин бюрогой секрета… хэр А. Черных гэгшын тоосое… наад, КПСС-эй ЦК-гэй и… Пленумэй тогтоолнуудые зага… бүхэндэ тайлбарилан ойлгуул… гаһашадай дунда культурно-… рэлэй, ниитэ-политическэ хү… риие һайжаруулха хэмжээ аба… нүхэр Черных гэгшэдэ дурадх…

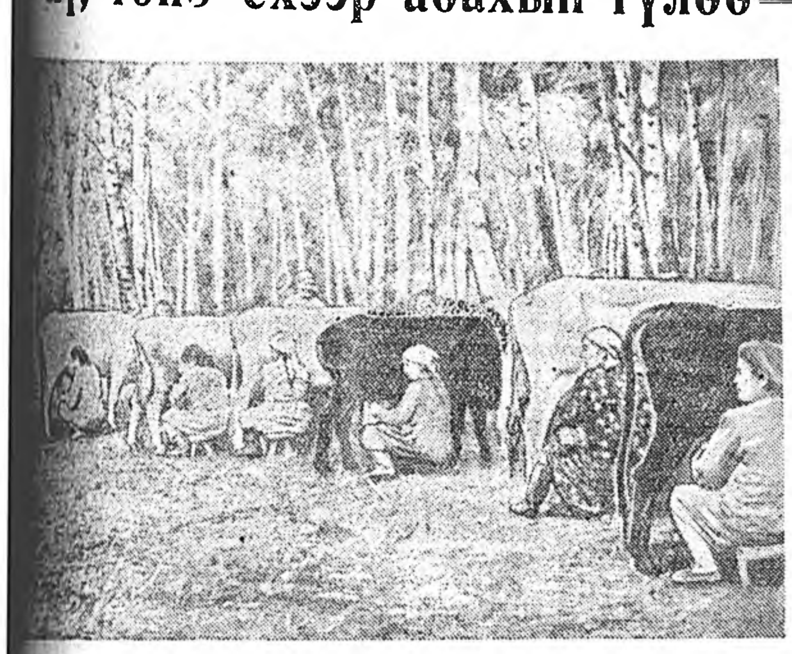
Загаһашадай дунда ниитэ… тическэ, культурно-гэгээрэлэ… дэлмэриие һайжаруулхын зори… һара бүхэндэ (9—12-ой үдэрн… загаһашадай үдэр үнгэргэжэ … гэжэ партиин айком тогтообо… һашадай үдэр малшадай ү… адляар үнгэргэгдэхэ юм. Энэ … 9-һөө 12 болотор загаһашада… үнгэргэхын тула партиин … аймагай культурын таһагай … хүдэлмэрилэгшэдые загаһа… эльгээгээ.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ П… мэй тогтоолоор зоригжоһон … Баргажанай загаһашад жэл… түсэбые болзорһоонь урид д… хын түлөө социалистическэ … сөөндэ жагсаад, эршэмтэйгээ… сэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ П… мэй тогтоолые загаһашадта … гыгөөр тайлбарилан ойлгуул… дэнэрэй политическэ болон а… эдэбхи үүсхэлые бадаруулха, … листическэ мүрысөөе шэнэ хү… гөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ аі… партийна организациин шуха… рилгонуудай нэгэн болоно.

Ц. ЦЫБИКОВ, К…
Баргажанай айкомой секре…

...hy, тоhо ехээр абахын түлөө



...Партиин ЦК-гэй январска ...уиэй түүхэтэ шиидхэбэри... дээр зоригжоhон Закаменай ...айгай Маленковой нэрэмжэ... колхозой гэшүүд ниитынгээ ...hаа ашаг шэмэ ехээр аба... болохын түлөө шангаар ...эжэ байна.

...Колхозой центр — Хужар ...оонhоо 3 километр холо ...арта, хуhан модон соо кол... ...ой hүнэй-товарна фермын ...эдэй гүүртэ зуhажа байн... Үдэрэй аяма халуунай ...ожо байха үедэ гүүртын ...алишад Д. Батуева, Д. Жуг...рова болон бусад үнеэдээ ...жа байба.

...Эндэ үнеэдэй зунай байра ...ээр түхеэрэгдээ. Зунай ха... ...үдэрнүүдтэ малые модо... ...hүүдэртэ тиирүүлхэдэ, мүн ...ада hэрюухэн, тон таарам... ...ай байдаг. Эндэхи hаали... ... зунай hаранuудта hy ...гаяа горьтойгоор дээшэ... ...хын тулада үнеэдээ үдэрэй ...ба дахин hаадаг болоо. ...эжэ үнеэдhээ hүн ехээр га... ...аг болобо. Зарим үнеэдhээ ...эдээ 15, үшөө дээшэнье ...р hүн тарана. Малажал дээрэ олоп жэлнүүдтэ эрхимээр ажаллаhанайнгаа түлөө гүүртын түрүү hаалишан Дулма Батуева Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ—Москва мордоо.

Колхоз энэ жэлдэ фермынгээ hаамхай үнеэдэй байха типовой нэгэ байра барижа байнхай. Тэрэ байра соо 100 үнеэн үбэлжэхэ юм. Шэнэ байрын барилга мүнөө үбhэ хуряалгын хүдэлмэринүүдэй үедэ зогсоонгүй ябуулагдажа байдаг. Барилга дээрэ 20-оод хүн хүдэлмэрилнэ. Дархашуул Б. Цыренов, С. Бальжанов, модо зөөгшэд Н. Жугдуров болон бусад эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулан, үдэр бүриингөө даалгабарие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Нэгэдэхи зураг дээрэ үдэрэй hаалгын үедэ фермын hаалишад (наада талаhаа) Д. Жигжитова, Г. Цыбикова, Дулма Батуева болон бусад үнеэдые hаажа байна.

Хоёрдохи зураг дээрэ барилгын бригадынхид үнеэдэй шэнэ байра барижа байна.

Д. Балдановай фото ба текст.



Усть-Ордын национальна округто

18 МЯНГАН ГЕКТАР КУКУРУЗА

Колхозуудай томодхогдоhоной hүүлээр 1954 ондо округ соо 106 колхозууд бии болоо hэн. Мүнөө эдэ колхозуудые 16 МТС-үүд техникээр хангана.

Шэнэ ба боро газар ашаглаhанай ашаар ороohото культуранuудай бүхы тарилгын талмай 81 мянган гектараар үргэдхэгдөө. Тиихэдэ энэ жэлдэ кукурузын тарилга нёдондонойхидо орходоо дүрбэ дахин үргэдхэгдэжэ, тус культура 18,3 мянган гектарта таригдаа. Энэ кукуруза мүнөө hайнаар ургажа байна.

МИЛЛИОНЕР КОЛХОЗУУД

Округой хүдөө ажахыда малажал ехэхэн hуури эзэлдэг. Малажал хүгжөөлгэдөө, малhаа ашаг шэмэ абалгадаа округой колхозууд ехэ амжалтанuудые туйлаа. Жэшээлхэдэ, Нукутска аймагай «Победа» колхоз ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ гансал малажалhаа 1 миллион шахуу олзо доход абаhан байна. Үнеэдhээ ехэ hү hаадаг hаалишад М. Афанасьева (Осын аймаг), Е. Карстникова (Баяндайн аймаг), З. Добособа (Эхирит-Булгадай аймаг) гэгшэд бүхы Иркутска областиин ажалшадта мэдээжэ болонхой.

Малажалаа амжалтатайгаар хүгжөөхын тула колхозни гууд механизаторнуудай туhаламжаар малдаа типовой шэнэ байрануудые хирпиисэ болон шулуугаар барина. Мүнөө фермэнүүдэй ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэринүүд механизацилагданхай.

Хэрбээ 1939—1940 онуудта хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ округhоо нэгэ МТС хабаадаhан hаа, 1954 ондо 3 МТС хабаадалсаhан байна. Ехэ амжалтануудайнь түлөө дүрбэн хүндэ Социалистическэ Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоhон, мүн 303 хүн Советскэ Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагдаhан байна.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 18 колхоз миллионернүүд болоо.

К. Ильин.

Иркутска область.

«БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ» БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР.

„Харюусалгагүй ажалай хойшолон"

Иимэ гаршагтайгаар манай газетэдэ толилогдоhон бэшэг соо Бичура тосхоной центртэ байдаг номой магазин хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ, магазинай хүдэлмэрилэгшэд ном наймаалгын hара соо МТС, колхоз болон фермэнүүдтэ нэгэшье гараагүй, номой витринэ эмхидхэнэгүй гэжэ хэлэгдэhэн юм.

Тус бэшэг соо хэлэгдэhэн дутагдалнууд булта зүб байба гэжэ манай редакцида «Книготоргын» Бурят-Монголой конторын директор нүхэр Убугунов мэдээсэбэ.

Ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаhанайнь түлөө номой магазиние даагша Петрова ажалhаа сүлөөлэгдэжэ, тэндэ мүнөө ондоо хүн томилогдобо.

Залуу бэшэгшэдэй зохёолнуудhаа

ЦЫРЕМПИЛ ДОРЖИЕВ

Загастай гол, арюухан Загастай

Энэ баян дайдада түрөөб,
Эндэл бага наhанайм үлгы.
Хүйhөөрөө холбоотой эды хүрөөб,
Эхэ-Сэлэнгэм энхэргэн зулгы.
Талын уужамда эбхэрэн долгилhон
Тараанай дундуур зурыhан зүргөөр,
Эмниг хурдан даа, бургааhан морихон, —
Эсэнгүй гүйлгэдэг hэм, хүл нюсэгөөр.
Сэсэгтэ нугада нүхэдтээ ошожо,
Сэнгэжэ наадахада зохид бэлэй,
Эрэлхэг зориг харуулхые оролдожо,
Эхынгээ hанаа зобоодог бэлэйб.
Арбан долоотой болоод ябахадаа,
Али зэргыи жаргал мэдэрээбиб.
Тоомгүй бага наhаяа hанахадаа,
Түрэhэн нютагаа хэды ехээр дурлаабиб.
Эндэхи голой аршаанта уhан,
Эхымни hүнтэй адли сэнтэй —
Зүрхэн соогуурни урдажа гараhан
Загастай гол, арюухан Загастай.
Далайгаар холо тамаралгын hургуулида,
Далияа хүсэhэн хүбүүншни ошохом.
Түби дайдаар хаанашье ябаа hаа,
Түрэл Сэлэнгэеэ хэзээш мартахагүйб.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ГУУРhАН

Баринаб гуурhаяа зүүн гараараа
(Баруун гарни үгы хамнай).
Иимэшье hаа хүдэлмэри ажалаараа
Илагдажа хэндэш байдаггүй зантайб.
Хүндэтэйл хаанаш минии ажал,
Хүндэгүй ажал үгыл — дабтанаб.
Аалихан гуурhам зоргондоо хахинанал
Аяар холын жэлые hананаб.
Энэ гуурhа дайнда мордолгондом
Эгэшэм бэлэглэн үгөө бэлэй.
«Бэшэжэ байгаарай hониноо ходол
Байлдаан тухай», — гэжэ хэлээ.
Тэсэлгүй юм даа дайн алалсаан,
Тэндэ hомон гарым таhалаа.
Тиибэшье хаягүйб нөөхи гуурhаа,
Түрэл нютагаа мэндэ бусааб.
Би учётчигби мүнөө колхоздоо,
Бүхы хүсэеэ үгэнэб ажалдаа.
Үдэрэйнгөө дүүргэлтые зүбшэн олоороо
Үдэшэлэн hуунабди полевой стандаа.

А. МАНГАТХАНОВ.

УЛАН-УДЭМ

Дуун

Сэлгеэ Байгалда зориhон
Сэлэнгэ, Үдым эрьедэ —
Дуунда, түүхэдэ ороhон
Дуулимхан город Улан-Удэм.

Оньhото хүсөөрөө хүнхинэhэн
Олонхон заводууд эндэм.
Ошото хабаараа суурхаhан
Орденто нүхэдүүд эндэм.

Сэбэрхэн модоороо шэмэглэhэн
Сэхэхэн үйлсэнүүд эндэм.
Оперно дуугаараа шалгарhан
Орденто театр эндэм.

Эрдэмэй далайе гаталhан
Эрхим басагад эндэм.

Эдирхэн зүрхыем эзэлhэн
Эжэл инагни эндэм.

Сэлгеэ Байгалда зориhон
Сэлэнгэ, Үдым эрьедэ —
Дуунда, түүхэдэ ороhон
Дуулимхан город Улан-Удэм.

Хэлэ шэнжэлэгшын тэмдэглэл

Манай диалектологическа экспедици июлиин 11-дэ Улан-Удэhээ Байкало-Кударын диалект шэнжэлхээ гараhан байна. Бидэнэй зорилго — диалектологическа словариин үгэнүүдэй картотекэ бии болгохо (үгэнүүдые суглуулха), нютагуудай дуунуудые, частушкануудые, үльгэр, түүхэ бэшэхэ — иимэ байгаа.

Түрүүшын 7 хоног соо Ехэ ба Бага Дулаан тосхонуудаар Корсаково, Хандала нютагуудаар ябаабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ этнограф Сергей Петрович Балдаев бурядуудай үг гарбал тухай hонин материал суглуулаа.

Эндэхи бурядуудай хэлсэдэг аад, литературна хэлэндэ ороогүй ехэ олон үгэнүүд олдоо. Эдэнэй олонхинь загаhа барилгаар. Жэшээнь: шушлаа (гүльмэ хатаадаг модон), потваари (онгосо соо дэбдидэг модон), ууши (гүльмэhөө онгосо хүрэтэр татадаг аргамжа), сааг (мүльhэ удхадаг амhарта), сэргэ (мачта), урумхой (умывальник), ээмэй модон (коромысло), эльбүүр (веточная корма), тэлэаан (онгосо тэлэдэг модон) гэхэ мэтэ.

Хори гаран загаhанай ба дүшөөд шубуунай нэрэнүүд бэшэгдээ: булуусхай—язь (хүгжэлтын нэгэдэхи шата), тээли — язь (хүгжэлтын дээдэ шата), елүүн — сорога, хэлбрүүн — сиг, баха яраахай — бычок, тараасха — карась, ангаарха — уткапырок, эзын хүхэн — лесная голубь, вотьхо — галуунай үүлтэр гэхэ мэтэ. Эндэ «зумбараа» гэхын орондо «евраашха», «кабарга»—«бэдээхэй» гэдэг байна.

Диалектын онсо илгаань хадаа түбэнгиин «h» ехэ үсөөн соносогдодог гү, али орой соносогдодоггүй.

Ехынхидээ—**hан** суффиксын орондо — **уун** хэрэглэгдэдэг, «h» орондо «х» гү, үгы hаа, «h» «х» хоёрой хоорондохи абяан соносогдодог байна.

Жэшээнь, **дабhан—дабуун**, загаhан загуун, **набшаhан — намашоон**, **парhан — наруун**, **үбhэн — үбүүн**, үгы hаа, хуhан — хухан, гүрөөhэн—гүрөөн, hойр — хойр, hолонго — холонго, hара — хара.

Гадна, ехэ олон ород үгэнүүд бурят шэнжэтэй болгогдоhон байна. (наавэсхэ — занавеска, пааруун — парус гэхэ мэтэ.

Арадай аман зохёолоор нютагай дуунууд олоор бэшэгдээ:

1. Мундаргамнай модотоёо
Модоной план дүүргэсы,
Манай далай загуутаяа
Годовой план дүүргэсы.

2. Сэлэнгэмнай шууятай,
Шугаа ябаад шууятай,
Сасуутамнай шууятай,
Зугаа **баряад** шууятай.

Ажаглалта: шугаа — зайр.

Экспедицимнай hара соо хүдэлхэ юм. Үшөө олон шэнэ үгэнүүд, үльгэр, түүхэ бэшэгдэхэ байна. Экспедициин гэшүүд абаhан даалгабаряа hайнаар дүүргэжэ бусахые оролдоно.

Ёндон Цыденов,
диалектологическа экспедициин гэшүүн, пединститудай студент.

БИБЛИОГРАФИ

Баруун Германиин ажалшадай түрүү отряд

...аниин Коммунистическэ ...н байгуулагдаhаар 35 жэлэй ...4 оной декабрьда гүйсөө. Тус ... ажалшадай ажабайдалай ...үүдэй түлөө, демократиче... ба амгалан тайбан замаар ...иин хүгжэхын түлөө, Евро...а бүхы дэлхэй дээрэ эб най...лай оршожо байхын тула ...ска ба советскэ арадуудай ...арисаатай байхын түлөө ми...змда эсэргүү революционно ...ые эрэлхэг зоригтойгоор ...а.

...аниин Коммунистическэ пар...дарта ойдо зорюулагдаhан ... сборник Германска Демо...ческа Республикада гараба. ...н энэ сборник оршуулагдажа, ...лэн дээрэ хэблэгдэбэ.

...ерманиин Коммунистическэ ...ин 35 жэл». Сборник. Немец... оршуулагдаба. Харин литера... хэблэл. Москва. 1955 он. ...ур.

...аниин Социалистическэ еди...артиин ЦК-гэй пропагандын ...й, СЕПГ-эй ЦК-гэй дэргэдэ...ркс—Энгельс—Ленин—Стали... Институдай ба СЕПГ-эй ЦК-гэй ...хи Карл Марксын нэрэмжэ...дэ партийна hургуулиин бэл... «Германиин Коммунистиче...ртиин 35 жэл» гэhэн тезисүүд, ...ниин Коммунистическэ пар...хэблэжэ гаргаhан «Германиин ...ддистическэ партиин байгуу...hан үдэрhөө хойшо гүйсэhэн ...эй ойдо зорюулагдаhан ма...» тус сборнигой эхин хууда...па, толилогдобо. Эдэ доку...уд ба Вильгельм Пик, Макс ...н, Герман Матерн гэгшэдэй ...үл германска хүдэлмэри...ртиин партиин ябажа гараhан ехэ замые харуулна. Германиин Коммунистическэ партида коммунистическэ ба хүдэлмэришэдэй ахадүү партинуудай эльгээhэн амаршалгын бэшэгүүд тус сборник соо толилогдоо.

Германиин Коммунистическэ парти 1918 оной ноябрьска революциин түүхэтэ үдэрнүүдтэ, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин илаhанда зоригжоhон германска пролетариадай хэhэн олониитын революционно байлдаануудай үедэ түрэhэн байна. Германска революционно хүдэлөөнэй гайхамшагта ажал-ябуулагшад Карл Либкнехт Роза Люксембург хоёр тус партиие 1918 оной декабриин 30-да байгуулhан юм. Түүхын шэнэ оршон байдалда тус парти Маркс, Энгельсын агуухэ хэрэгые, немецкэ хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй революционно эрхим заншалые саашадань үргэлжэлүүлhэн байна. «Коммунистическэ партиин манифестын» гараhанhаа хойшо түрүүшынхеэ германска хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй түүхэдэ марксистско-ленинскэ дайшалхы партиин үндэhэ hүүри табигдаhан, тиихэдэ хүдэлмэришэн анги бодото революционно программатай болоhон байха юм. Пролетариадай диктатура тогтоохо зорилго тус программын гол эрилтэнь мүн. «КПГ-е байгуулга бүхы германска арадай ажабайдалда айхабтар ехэ удхашанартай байгаа hэн. Тус парти германска нацада бии байhан бүхы түрүү ба революционно, бүхы эрхим ба hайн hайхан юумые бэедээ шэнгээhэн байха юм.

КПГ-е байгуулагшадай нэгэн, Германска Демократическа Республикын мүнөөнэй президент Вильгельм Пик тус партиие байгуулhанай түүхэтэ удхашанарые статья соогоо харуулна. «КПГ-е байгуулhанай түүхэтэ удхашанар юуб гэхэдэ,—гээд В. Пик бэшэнэ,— марксистско-ленинскэ партиин ба революционно үндэhэ hуури дээрэ германска хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлэй hуури табигдаhан байгаа. КПГ-эй эмхидхэлэй съезд болбол Агуухэ Октябрьска социалистическэ революцитай, тэрэниие хүтэлбэрилэгшэ партитай, Ленинэй байгуулhан ба илалтада хүргэhэн России Коммунистическэ партитай hаналаа хүсэд нэгэдэнги байhан тухайгаа мэдүүлээ hэн. Германиин Коммунистическэ парти байгуулагдаhан түрүүшынгээ үдэрhөө эхилээд Советскэ Союзтай бата бэхи, таhаршагүй бүхэ хани барисаатай бэйна».

Германиин Коммунистическэ парти өөрынгөө түрүүшын алхамhаа эхилээд милитаризмда ба империалистическэ дайнда эсэргүү, хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн доторхи оппортунистнуудта эсэргүү, германска хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлэй ба илалтын түлөө эбсэшэгүй шанга тэмсэлэй тугые дээрэ үргөөд барижа ябана. Веймарска республикын үедэ (1919—1933 онууд) КПГ хадаа олониитын революционно тэмсэлые хүтэлбэрилжэ, ажалшадай дуралдаг ба дэмжэдэг парти болоо hэн. Тус парти хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэгшэдые хүмүүжүүлhэн байна. КПГ-эй түүхэнь тэрэниие хүтэлбэрилэгшэ, германска арадай алдарта хүбүүн, немецкэ хүдэлмэришэдэй инаг вождь Эрнст Тельманэй нэрэтэй таhаршагүй холбоотой юм. 1925 ондо КПГ-эй түрүүлэгшэ болоhон Тельманэй хүтэлбэреэр ябажа, тус парти немецкэ хүдэлмэришэн ангиин олониитын революционно парти болоо hэн. 30-аад онуудта Германида фашизмын аюулай тохёолдоод байхада, Коммунистическэ парти болбол фашистнуудта эсэргүү тэмсэлдэ үргэн олониитые эмхидхэн хабаадуулжа, германска арадhаа энэ аюулые зайсуулхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдоhон юм. Гэбэшье, фашизмда эсэргүү хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй нэгэдэлые тогтоолгодо hаад хэhэн социал-демократиин удамаршадай, баруунай оппортунистнуудай урбалтын ажал-ябуулга хадаа засаг гартаа абаха замые фашистнуудта сэбэрлэжэ үгөө hэн. Гитлеровскэ зонхилолгын ба дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Германиин Коммунистическэ парти болбол тэрэнэй хубида хүртэhэн шэрүүн хатуу шалгалтые нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараа. Тэрэ хадаа милитаризмда ба дайнда эсэргүү тэмсэлдэ хабаадаhан олон зуун мянган немецкэ антифашистнуудта эрхим жэшээ болложо байгаа.

Мүнөөнэй үедэ КПГ-эй урда табигдаад байhан агуухэ зорилгонууд тухай КПГ-эй түрүүлэгшэ Макс Рейманэй статья соо хэлэгдэнэ. «Немецкэ арадай өөрынгөө түүхэдэхи эрид эрьелтын шиидхэхы үедэ дахин ерээд байхада манай парти өөрынгөө 35 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна,—гэжэ Макс Рейман бэшэнэ,—Германска асуудалые амгалан ёhоор шиидхэлгэhээ мүнөө Европодо эб найрамдал сахигдаха гү, али тэрэ хадаа дайнай гал руу дахин татагдажа оруулагдаха гү гэhэн асуудал шиидхэгдэхэ байна».

Милитаризмые hэргээн бодхоолгодо эсэргүүсэн Баруун Германида боложо байhан арадай патриотическа хүдэлөөн энэ оршон байдалда шиидхэхы удхашанартай болоо. Хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй нэгэдэл тогтоогдоо hаань лэ, милитаризмда эсэргүү арадай нэгэн фронтын байгуулагдаа hаань лэ, коммунистическэ партиин толгойлжо ябаhан энэ хүдэлөөн амжалта туйлаха байна.

Тиимэhээ хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй нэгэдэлые тогтоохо гээшэ манай эгээл шухала зорилго мүн гэжэ Германиин Коммунистическэ парти тоолоно гэжэ Макс Рейманэй статья соо хэлэгдэнэ. Хүдэлмэришэн анги германска нацын шиидхэхы хүсэн мүн. Баруун Германиин хүн зоной хахадhаа олониинь хүдэлмэришэд болоно. Баруун Германиин индустриальна эгээл томо центрнүүдые хүдэлмэришэдэй революционно нэгэдэмэл хүдэлөөнэй хүсэн түгэлдэр хэрэм болгохын түлөө КПГ үсэд шанга тэмсэл хэнэ. «Социал-демократическа хүдэлмэришэдтэ ахадүүнэр шэнгеэр гараа үгэхэ хэрэгтэй» гэhэн Эрнст Тельманэй политическэ захяа заабариие КПГ хододоо hанажа ба хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ ябадаг. Нэгэдэжэ, хамтаараа тэмсэе гэhэн уряалтайгаар КПГ бүхы хүдэлмэришэдтэ — социал - демократуудта, профсоюзуудай гэшүүдүүдтэ, христианска ба партийнабэшэ хүдэлмэришэдтэ хандана.

Германиие дахин нэгэдүүлхэ гэhэн немецкэ арадай национальна зорилгые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэдээ коммунистическэ парти болбол Германска Федеральна Республикые ба Германска Демократическа Республикые дүтэ ойро болгохын түлөө, ниитэгерманска хэлсээ хэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. «Немецүүд—нэгэ стол тойрожо hууя!» гэhэн немецкэ арадай национальна лозунгые КПГ үргэн олониитын дунда эсэшэ сусашагүйгөөр номнуно.

КПГ хүндэ оршон байдалда хүдэлмэрилнэ. Баруун Германида коммунистнуудые хашана, мүрдэнэ. КПГ-е хориxo зорилготойгоор тэрэниие гэмнэhэн судебнэ процесс хэгдээ. Тиигэбэшье, коммунистическэ парти хадаа өөрынгөө эсэгэ оронойнэгэдэхын ба саашадаа амгалан тайбан хүгжэхын түлөө немецкэ арадай национальна тэмсэлэй тугые дээрэ үргэн барижа ябана. Энэ туг доро улам бүри олон патриодууд сугларан жагсана. Зоной дунда КПГ-эй нэрэ хүндэнь улам бүри ургажа байна, юундэб гэхэдэ, Коммунистическэ парти немецкэ арадай национальна эгээл үндэhэн интересүүдые ба hанал хүсэлые бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ, юундэб гэхэдэ, тэрэнэй hургаал үргэн олониитын оюун ухаанда улам бүри гүнзэгыгөөр орожо байна.

Германска милитаризмые hэргээн бодхоолгодо эсэргүү, Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал сахихын түлөө Германиин Коммунистическэ партиин тэмсэлые эб найрамдал хүсэдэг арадууд халуунаар дэмжэнэ. Энээниие коммунистическэ болон хүдэлмэришэдэй партинуудай эльгээhэн амаршалгын бэшэгүүд харуулна.

«Германиин хүдэлмэришэн анги ба таряашад бүхы демократическа хүсэнүүдтэй бата нэгэдэлтэйгээр ябажа, бэеэ даанхай, демократическа, эб найрамдал хүсэдэг, нэгэн бүхэли Германи байгуулха гэhэн түүхэтэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэ бэзэ, хүдэлмэришэн ангиин илахын түлөө, социализмын илахын түлөө тэмсэл үргэнөөр ябуулха бэзэ гэжэ найдажа байhанаа мэдүүлнэбди»,—гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй амаршалгын бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Өөрынгөө партиин 35 жэлэй дүй дүршэлдэ, хүдэлмэришэдэй уласхоорондын хүдэлөөнэй тон баян дүй дүршэлдэ түшэглэн, Баруун Германиин коммунистнууд Германиие эб найрамдал хүсэдэг ба демократическа гүрэн болгожо дахин нэгэдүүлхэ агуухэ хэрэгтэ өөhэдынгөө бүхы хүсые үгэжэ байна.

В. КУЗНЕЦОВ.

Югославиин парламентска делегациин Ленинград ошоод байлга

ЛЕНИНГРАД, августын 9. (ТАСС). Югославиин Федеративна Арадай Республикын Арадай Союзна Скупщинын делегаци эндэ хоёрдохи үдэрөө байжа байна. Мүнөө үглөөгүүр айлшад Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин түүхэтэ памятник — Смольные хараа. Эб найрамдал ба газар тухай декредүүдые абаһан Соведүүдэй Бүхэроссийска Хоёрдохи съездын болоһон зал соо тэдэнэр съездын хүдэлмэри тухай, агууехэ вождь В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэ тухай хөөрөөе ехэ анхаралтайгаар шагнаба.

Смольно соо Ленинэй байһан комнатанууд. Ленинэй зохёолнуудай тунхаглагдаһан газетэнүүд, фотографинууд, Ильичын олон зохёолнууд югославска парламентарнуудые ехэтэ һонирхуулна. Делегациин гэшүүд тэндэхи кабинедые сэдьхэлээ хүдэлгэн хараба.

Смольноһоо гаража ябахадаа югославска делегаци айлшадай һанамжаяа бэшэдэг дэбтэр эрибэ. Лениндэ агууехэ дуратай байһан тухай хитад, англиийска, французска, немецкэ, японско, испанска, корейскэ болон бусад олон хэлэнүүд дээрэ бэшэһэн тэмдэгүүдтэй зэргэлээд сербскэ хэлэн дээрэ иимэ бэшэг бии болобо: «Эндэ, Смольнодо, агууехэ Ленинэй бэшэһэн зохёолнуудые уншажа, Югославиин коммунистнууд хайшан гэжэ тэмсэхэ һургаал абаһан байна. Эдэ бүгэдын түлөө агууехэ Лениндэ баясхалан хүргэнэбди».

Петродворец ошоһоноойнгоо һүүлээр делегациин гэшүүд Сталинай нэрэмжэтэ металлическа заводто ерээ. Заводой главна инженер Сталинска шангай лауреат М. Бушуев делегацине угтаха зуураа, танай делегациин СССР-тэ ерэһэн ушар хадаа хоёр ороной арадуудай хоорондын хани барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ ашатай туһатай байха гэжэ найдажа байһанаа хэлээ. Скупщинын депутадуудые тэрэ заводойнгоо түүхэтэй танилсуулаа, коллективэйнгээ хүдэлмэри тухай, тон ехэ хүсэтэй турбинануудые мүнөө зохёожо байһан конструкторнуудай ажалябуулга тухай хөөрэжэ үгөө. Советскэ завод дээрэ ажалые ямараар эмхидхэһэн тухай, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн тухай, мэргэжэлтэдые һургаха ба бэлдэхэ гурим тухай, хүдэлмэришэдэй ажабайдалай материальна условинууд тухай делегациин гэшүүд һонирхон асууна. Эдэ бүхы асуудалнуудтаа тэдэнэр хүсэд дүүрэн харюу абаба.

Делегаци паротурбинна цехтэ орожо хараа. Айлшад тэндэ паровой турбинануудые хабсаргажа байһан участогуудые хараһан, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэһэн байна. Гидротурбинна цехын коллектив делегациин гэшүүдэй ерэхэдэнь альгаа ташан угтаба. Айлшад олон хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө. Слесарьнүүдэй бригадир суута мастер В. Лемисов ленинградска турбина бүтээгшэдһээ югославска арадта амар мэндэ хүргэхыень делегациин гэшүүдые гуйба. Ахалагша мастер Г. Бугров югославска хүдэлмэришэдые айлшалжа ерэхыень уриба.

Югославска делегациин гэшүүд тэдэниие айлшан ёһоор, халуунаар угтаһанайнь түлөө турбина бүтээгшэдтэ баясхалан хүргэбэ.

Мүнөөдэр югославска делегаци тэрэшэлэн гүрэнэй Эрмитаж ошожо хараа. Айлшад музейн коллекцинүүдые хэдэн часай туршада ябажа хараба.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ А. М. Сафронов СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ Ю. А. Королев, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын протокольно таһагые даагшын туһалагша К. А. Кочетков, тэрэшэлэн Югославиин Федеративна Арадай Республикаһаа СССР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Д. Видич, посольствын советник Ф. Бабич гэгшэд делегацине үдэшэжэ ябалсаба.

Үдэшэлэн ажалшадай депутадуудай Ленинградска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов Ленинградта Югославиин Федеративна Арадай Республикын парламентска делегациин ерэһэнтэй дашарамдуулан уулзалга хэбэ.

Ленинградска горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов үгэ хэлэхэ зуураа ингэжэ мэдүүлээ:

Советскэ хүнүүд ба Югославиин арадууд үнинһөө хойшо ахадүүгэй хани барисаатай байна. Советскэ Союзда, манай городто таанарай ерэһэн ушар хадаа манай оронуудай хоорондохи хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ, дүй дүршэлөө андалдан абалсаха хэрэгтэ мнай шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Арадай Союзна Скупщинын депутадууд таанарай өөһэдынгөө арадай аша туһада амжалтатайгаар хүдэлмэрилхыетнай хүсэнэб.

Уулзалгын эсэстэ Югославиин парламентска делегацине толгойлогшо Владимир Бакарич үгэ хэлээ. Тэрэ ингэжэ хэлээ:

— Манай Югославида Ленинградые һанажа ябадаг. Бидэнэр Ленинэй зохёолнуудһаа һургаал абаабди, тиигээд эндэ бидэнэр тэрэнэй ажабайдалтай ба хүдэлмэритэй холбоотой газарнуудые хараабди. Эдэ газарнуудые бидэнэр мэдэхэ һэмди. Бидэнэр Ленинградта байхадаа гэртээ байһанда адли байхаһаа гадна, мүн залуу наһандаа ябаһан шэнги байнабди. Магад тиимэһээ бидэнэр энэ городой түүхэтэ памятнигуудые ехэ анхаралтайгаар хараа гээшэ хабди.

Ленинград өөрынгөө газар дээрэ дайсанине хэзээдэшье оруулаагүй юм, — гээд саашань Бакарич хэлэбэ.—Имагтал энээгээрээ тэрэ Югославида мэдээжэ болоо. Бэрхэшээлтэй хүндэ шиидхэбэринүүдые абаха саг ерэхэдэнь, — бидэнэр Ленинградай дүй дүршэлһөө зориг абадаг байгаабди. Ленинградта дайнай мүр сараа огто шахуу үгы хэгдээ юм байна гэжэ бидэнэр хангалтатайгаар харабабди. Дайнай баатарнууд һэргээн байгуулха ажалай баатарнууд болоо. Энэ Югославида онсо удхашанартай байна.

Бидэнэр эндэ гэртээ байһан шэнги байнабди. Ленинградта бидэниие халуунаар, баяртайгаар угтаа гэжэ үшөө хэлэхэ хэрэгтэй байна. Бидэнэр советскэ хүнүүдэй үнэн сэхэ нүхэдынь мүн байнабди.

СССР-эй ба Югославиин хоорондохи харилсаан һайжаржа байг лэ гэһэн танай хүсэлэнгые дуулахада ехэ таатай зохид байба, — гэжэ Бакарич мэдүүлээ. — Эб найрамдалай түлөө, хүн түрэлтэнэй ерээдүйн эрхим һайн байдалай түлөө Югослави бата хатуугаар тэмсэхэ байна. Манай арадуудай хоорондохи харилсаан тушаа хэлэхэ болоо һаа, Белградтахи хэлсээнүүд тэрэниие улам һайжаруулха бүхы арга олгоо.

Халуунаар угтаһанайтнай түлөө үшөө дахин баясхалан хүргэнэб.

Уулзалга үнэн зүрхэнэй, халуун хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

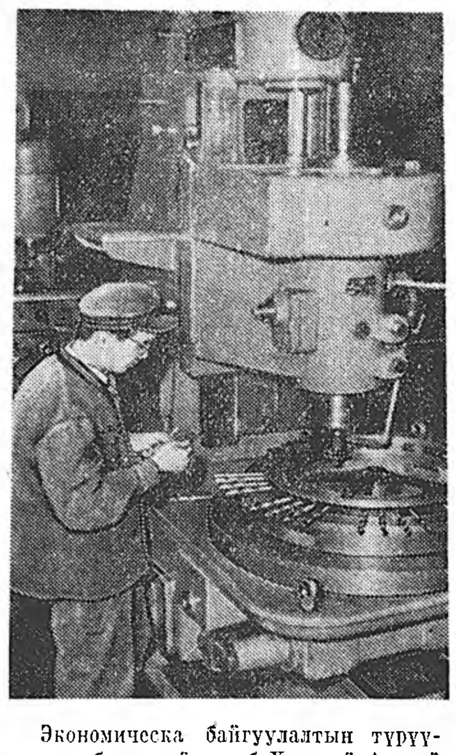
ЛЕНИНГРАД, августын 10. (ТАСС). Югославиин Арадай Федеративна Республикын парламентска делегаци Киев орохоёо мүнөөдэр Ленинградһаа мордобо.

Ажалшадай депутадуудай Ленинградска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов, гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшонор А. А. Кузнецов, М. А. Балашов, Л. П. Чернявская, КПСС-эй Городской комитедэй секретарь А. И. Попов, Горсоведэй гүйсэдкомой секретарь И. А. Пучков, городой комендант генерал-майор Н. З. Сухоребров, Городской Соведэй депутадууд, предприятинуудай болон олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд ФНРЮ-гэй ба СССР-эй Гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн ленинградска аэропортһоо айлшадаа үдэшөө.

Югославиин Арадай Федеративна Республикын Арадай Союзна Скупщинын депутадуудта орон соогуур һайнаар аяншалхыень хүсэхэ зуураа, Н. И. Смирнов югославска арадта ленинградайхидай хани халуун амаршалга дамжуулхыень тэдэниие гуйһан байна.

Югославска делегацине толгойлогшо Владимир Бакарич хүндэтэйгөөр угтаһанайнь түлөө Ленинградай ажалшадта халуун баясхалан хүргөө.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ А. М. Сафронов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын протокольно таһагые даагшын туһалагша К. А. Кочетков, тэрэшэлэн Югославиин Арадай Федеративна Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Д. Видич, посольствын советник Ф. Бабич югославска парламентска делегацитай сугтаа ябалсаа.



Экономическа байгуулалтын түрүүшын табанжэлэй түсэб Хитадай Арадай Республикада бэелүүлэгдэжэ байна. 1953 онһоо 1958 он хүрэтэр 600 шахуу промышленна томо предприятинууд шэнэдхэн байгуулагдахаар хараалагдаа. Хэдэ хэдэн предприятинууд, тэрэ тоодо Харбинска хэмжүүрэй ба отолдог инструментнүүдэй завод мүнөө ашаглалгада оруулагдаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Харбинска хэмжүүрэй ба отолдог инструментнүүдэй заводто табигдаһан советскэ фрезернэ шэнэ станок.

Синьхуа агентствын фото.

Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференци

ЖЕНЕВА, августын 9. **(ТАСС-эй тусхай корр).** Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын научно-техническэ конференцидэ хабаадагшад пленарна заседани хэжэ, хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһэн байна.— Энергетехническэ атомна установконуудые, тусхайлбал, атомна электростанцинуудые байгуулха тухай, тэрэшэлэн атомна энергиие амгалан ажалда саашадаа яажа хэрэглэхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. «СССР-тэхи түрүүшын атомна промышленна электростанци ба атомна энергиие хүгжөөхэ зам» гэһэн темээр Советскэ эрдэмтэд Д. Блохинцевай ба Н. Николаевай хэһэн элидхэлнүүдые конференцидэ хабаадагшад ехээр һонирхон шагнаа.

ЖЕНЕВА, августын 9. **(ТАСС-эй тусхай корр).** «Дэлхэй дээрэ хэды шэнээн энергиин хэрэгтэй байһан тухай» темээр хэдэ хэдэн элидхэлнүүдые конференцидэ хабаадагшад үсэтэлдэр үдэрэйнгөө заседани дээрэ шагнаа.

ЖЕНЕВА, августын 9. **(ТАСС-эй тусхай корр).** Ядерна энергиин экономико, торнин үүргэ, юридическэ ба захиргаанай асуудалнууд атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын научно-техническэ конференциин үсэгэлдэр үдэрэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ЖЕНЕВА, августын 10. **(ТАСС-эй тусхай корр).** «Ойрын 50 жэлэй туршада ядерна энерги хэрэглэлгын үүргэ» гэһэн темээр хэгдэһэн элидхэлые атомна энерги амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар научно-техническэ уласхоорондын конференциин мүнөөдэрэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсээ. Энэ заседани дээрэ академик Д. В. Скобельцын түрүүлэгшээр һуугаа.

Испанида антифранкистска демонстрацинууд болоно

ПАРИЖ, августын 9. (ТАСС). Испанска компартиин нюусаар хэблэдэг «Мундо Обреро» гэжэ газетын мэдээсэлые баримталан, «Юманите» гэжэ газетэ Испанида антифранкистска манифестацинуудай болоһон тухай бэшээ. Һаяхан тон ехэ манифестаци Сарагос городто болоо. Полициин зоргоороо аашалхадань дураа гутаһан дүрбэн мянга гаран испанецууд антифашистска лозунгнуудые хашхараа. Манифестациин үедэ франкистска полициин ба ажалшадай хоорондо тулалдаан болоо.

Советскэ Союзда США-гэй хүдөө ажахын делегаци ерээд байна

СТАЛИНГРАД, августын 9. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр американска хүдөө ажахын делегаци хоёр бүлэг боложо таһараад, Сталинградтай ба Сталинградска областьтой танилдаба.

Делегацие хүтэлбэрилэгшэ Уильям Ламберт түрүүтэй нэгэдэхи бүлэгын катер дээрэ һуугаад, Волга уруудан Сталинградска гидроэлектростанциин барилгые харахаяа ошобо. Барилгын начальник Ю. Гаевский арадай ажахыда энэ гидроэлектростанциин ямар удхашанартай байха тухай, баригдажа байһан Волжск гэжэ шэнэ город тухай хөөрэжэ үгөө. Делегациин гэшүүд һураһан бүхы асуудалнуудтаа хүсэд дүүрэн харюу абаа.

Хараһан үзэһэн юумэнүүд тухайгаа хөөрэхэ зуураа, айлшад барилгын айхабтар ехэ байһанине, баригдажа байһан гидроэлектростанциин тон ехэ хүсэтэйе гайхан тэмдэглэбэ. Гидроэлектростанциин баригдаад байхадань хүдөө ажахын олон районуудые уһалха ехэ арга боломжо олдохо байна гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

Сталинградска ГЭС-эй барилгые ба Сталинград городые хараад байхадаа, Советскэ Союз амгалан ажалаа хэжэ байһаар гэжэ американска делегациин гэшүүд үшөө дахин ойлгоо гэжэ фермер Олсен хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлээ. Энэ бүлэгэй зарим делегадууд Сталинградтахи һүнэй заводые мүнөөдэр тэрэшэлэн хараһан байна.

Герберт Пайк түрүүтэй нүгөө бүлэгынь өөрынгөө дураар Красноармейскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ошоо. Олон һалбаритай энэ томо ажахы областиин эгээл гандангы газарта оршодог юм. Тиимэһээ колхознигууд барагтай һайн ургаса абахын тула жэл бүри ехэ оролдолго гаргадаг байна. Дайнай һүүлээр Сталинай нэрэмжэтэ колхоз шэнээр байгуулагдаа шахуу юм гэжэ колхозой түрүүлэгшэ агроном Ю. Коблев делегациин гэшүүдтэ хэлээ. Колхозой бүхы капитальна барилганууд шэнээр бодхоогдоо. Энэ жэлдэ артель тарянанажал, малажал, овощь болон бахчева культурануудые ... рилгаһаа гурбан миллионһоо бага бэшэ олзо доход абаха.

Гандангы эндэхи газарта өөрынгөө ажахын бүхы һалбаринуудай аша үгэлгые колхознигуудай хайшан гэжэ дээшэлүүлжэ байһан тухай делегациин гэшүүд һонирхон асууба. Волго-Донской каналай ба өөһэдынгөө сөөрэмүүдэй уһаар газараа уһалдаг, тэрэшэлэн газарайнгаа хүрьһые һайжаруулдаг, гандангы газарта тааража ургадаг культурануудые таридаг дээрэһээ артелиингээ ажахые амжалтатайгаар хүгжөөнэбди гэжэ Коблев харюусаа.

Фермернүүд Чарльз Херст Герберт Пай хоёр мүнөө жэлдэ тус колхоздо анха түрүүн таригдаһан кукурузын муугаар ургаһанине тэмдэглэбэ. Херс хадаа өөрынгөө гандангы штадта кукурузын орондо таридаг сорго гэжэ ургамалые эндэ тарихыень колхознигуудта дурадхаба. Ашагтай туһатай байгаа һаань, колхознигуднай эндээ сорго ба суданка тариха гэжэ колхозой түрүүлэгшэ хэлээ.

Делегациин гэшүүд ба колхознигууд удаан хөөрэлдөө. Айлшад мордохынгоо урда тээ колхознигуудтай хамта карточкаа абхуулаа.

Сталинград бусажа ябахадаа делегациин гэшүүд город шадарай «Горная поляна» гэжэ совхоздо орожо, ажахыень хараа. Совхозой хүдэлмэришэд айлшадтаа сталинградска арбузануудые бэлэглээ.

Облисполкомой түрүүлэгшэ И. С. Панькин делегациин хүндэлэлдэ уулзалга хэһэн байна. Тэрэнэй һүүлээр айлшад самолёдоор Куйбышев ошоо.

КУЙБЫШЕВ, августын 9. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Американска хүдөө ажахын делегаци мүнөөдэр Куйбышев ерээ. Аэродром дээрэ айлшадые городой ба областиин ажалшадай түлөөлэгшэд угтаа. Облисполкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Мельников делегациин гэшүүдые амаршалжа үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

Советскэ хүдөө ажахын делегаци США-да ошоод байна

МИННЕАПОЛИС, августын 9. (ТАСС). Үсэгэлдэр советскэ хүдөө ажахын делегаци Миннесот штадай хүдөө ажахытай танилсажа үргэлжэлбэ.

Үглөөгүүр делегаци штадай эгээл томо предприятие — хүдөө ажахын машина бүтээдэг «Миннеаполис молин компани» гэжэ заводые хараба. Делегадууд заводой цехүүдээр ябажа, хүдөө ажахын эгээл шэнэ машинануудыень үзэбэ. Удаань США-да хүдөө ажахын хүдэлмэрине механизацилга тухай фильм тэдэндэ харуулагдаа.

Советскэ делегадуудтай хөөрэлдэхэ зуураа, фирмын хүтэлбэрилэгшэд болбол СССР-эй ба США-гэй хоорондо худалдаа наймаанай зохистой харилсаа түргэнөөр тогтоохые хүсэжэ байһан тухайгаа хэлээ. «Хоёр талын худалдаа наймаан хадаа манай арадуудай хоорондо эб найрамдал ба хани барисаа тогтоохо зам мүн»,— гэжэ фирмын түлөөлэгшэ Морган мэдүүлээ.

Мүнөөдэр делегаци Миннесот штадаар ябажа үргэлжэлбэ.

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн табадахи фестиваль дээрэ

ВАРШАВА, августын 9. (ТАСС). Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн табадахи фестиваль дээрэ пианистнуудай конкурс дүүрэбэ.

Нэгэдэхи зэргын хоёр шан С. Доренский (СССР), М. Евров (Болгари) гэгшэдтэ олгогдобо . Хоёрдохи шан Ю. Айрапетян (СССР), А. Лошончи ба Ф. Радош (хоюулаа венгрнүүд), К. Кристеску (Румыни) абаба.

Болгариин, Польшын, Франциин, Хитадай ба бусад оронуудай түлөөлэгшэд гурбадахи шанда хүртөө.

Тэрэшэлэн арадай дуу дуулагшадай конкурсын дүнгүүд соносхогдоо. Нэгэдэхи зэргын юһэн шан 16 хүндэ үгтөө. Юундэб гэхэдэ, дуунуудые нэгэ нэгэ хүнүүдһээ гадна, хоёр хоёроороо, гурба гурбаараа дуулаһан байна. Нэгэдэхи зэргын шан абагшадай дунда О. Джумбаев (СССР), Н. Гудори (Инди), К. Коток (СССР), Фан Ю-лян (Хитад), Р. Начальничка ба М. Михова (Болгари), В. Третьякова, Т. Полицук, Н. Павленко (СССР) ба бусад бии.

ВАРШАВА, августын 9. (ТАСС). Хахад үдэрэй һүүлээр культурын ба амаралтын Варшавска центральна парк соо латино-американска 21 ороной делегадууд хани ёһоор уулзахаяа сугларба. Тэдэниие демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин түрүүлэгшэ Бруно Бернини амаршалжа үгэ хэлэбэ. Эб найрамдалай түлөө залуушуулай уласхоорондын хүдэлөөндэ Латинска Америкын залуушуул шухала һуури эзэлнэ гэжэ тэмдэглээ. Арадуудай эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ Латинска Америкын залуу үетэн бүхы дэлхэйн залуушуултай хамта ябаха гэжэ тэндэ сугларагшад хэлээ.

Үдэшэлэн «Агриколя» гэжэ парк соо Африкын оронуудай, Бразилиин, Венесуэлын, Ливанай, Суданай, Камбоджын болон бусад оронуудай залуушуулай «һанал нэгэдэлгын костер» хэгдээ. Уранһайханай концертдэ хэдэн оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай ансамбльнууд хабаадаа.

И. В. Сталинай нэрэмжэтэ Культурын ба наукын ордоной конгрессүүдэй зал соо чехословацка делегациин табиһан уранһайханай концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

Сервантесто зорюулагдаһан вечер Культурын ба наукын ордоной залуушуулай театр соо болоо. Агууехэ уранзохёолшын зохёол тухай эхин үгэ испанска залуушуулай делегациин гэшүүн Н. Лопес хэлээ. Испанска артистнууд дуу дуулаһан, хатар наадаһан байна. Советскэ балетнэ бүлэг «Дон Кихот» гэжэ баледэй зарим хубиие харуулаа. Эсэстэ польско артистнууд Сервантесэй нэгэ акттай нэгэ зүжэг табиһан байна.

Фестивальда польско залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүнөөдэр Польшын бүхы нютагуудһаа 35 мянга шахуу хүбүүд ба басагад Варшавада ерээ. Энээнэй урда тээ 70 гаран мянган залуу полягууд ерэһэн байгаа.

Баруун Германиин зэбсэгтэ хүсэнүүд тухай „Дер Абенд“ газетэ бэшэнэ

ВЕНА, августын 9. (ТАСС). «Дер Абенд» газетэ Дюссельдорфоһоо эльгээгдэһэн мэдээсэлые толилбо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

НАТО-до орохо ёһотой 500 мянган баруунгерманска солдадуудһаа 130 мянгаһаа үсөөн бэшэниинь гэхэ гү, али дүрбэнэй нэгэ хубиһаа олониинь Австриин хилэ шадар байрлагдаха болоо гэжэ боннско обороныи министерстводэ дуулдаба. Баварида 300 гарнизонуудые байралуулхын тулада Австрие эзэмдэхынгээ урда тээ Гитлерэй сэрэгүүдээ байлгаһан хилэ шадарай һуурин газарнууд шэлэжэ абтаба.



Вьетнамай Демократическа Р... на. Урдань эдлүүриин газарай ... цент помещигүүдэй, францу... шуулай ба ламанарай гарта ... юм. Мүнөө Вьетнамай Демокр... Республикада газарай реформо ... тайгаар хэгдэжэ байна. 20... үлүүтэй таряашад газар абаа. ... формо ерэхэ жэлэй зун хүрэтэр ... ликын бүхы территори дээрэ б... дэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: помещигтэ а... хэзээдэшье газаргүй байһан т... эхэнэр 6 шау (1 шау—360 кв... метр болодог юм) газар абаа.

(ТАСС-эй фотохр...)

Индонезидэхи правительствен... кризис туша...

ДЖАКАРТА, августын 9. ... Министрнүүдэй шэнэ кабин... гуулха тухай асуудалаар ... партинуудай толгойлогшод... рондо хэлсээн хэгдэжэ үрг...

Тус ороной элдэб нют... Джакартада делегацинууд... Тэдэнэр парламентска үргэн... һуури дээрэ демократическа... тельство байгуулха эрилтэ х... гэлдэр парламентын тү... Сартоно Бандунгһаа ерэһэн... цитай хөөрэлдэбэ. Тус де... хүдэлмэришэдэй партиин, ... манска нэгэдэмэл партиин, ... тиин, «Баристан тани И... гэжэ таряашадай федераци... нэрнүүдэй организацинууда... лэгшэд ороно. Машуми гэ... тиин түлөөлэгшын толгойлһ... недые байгуулжа болохогү... Баруун Явын хүн зоной үмэ... делегаци мэдүүлбэ. Баруу... хүн зон хадаа үнэхөөрөө де... ческа правительство байгуу... сэнэ. Иимэ хүсэлэнтэй байһа... гаа мүн Урда Суматрын элд... тическэ партинуудай түлөө... делегаци хэлээ.

Хэрбээ машуми гэжэ пар... лөөлэгшын толгойлһон прав... вын байгуулагдаа һаа, оро... торнай колониальна гүрэнү... лөөнь ехэ болохо, «Дар-у... май» бандын ябуулгань э... болохо гэжэ мүнөөдэр зари... нүүд бэшэбэ.

СПОРТ

Футболоор БМАССР-эй ... һуури эзэлхын тү...

«Динамо» стадион дээрэ ... лоор БМАССР-эй түрүү һу... хын түлөө ээлжээтэ наада... мо», транспортын «Локомот... ществонуудай хоорондо ү... бэ.

Нааданай эхилхэһээ «... командын футболистнууд ... тэй һайнаар наадажа оро... шьегүй тус командын до... нүхэр Куклин айлшадайнга... руу бүмбэгэ сохижо, то... Удаань «Локомотив» о... футболистнууд харюугай ... сохихын хойноһоо эршээ ... жа оробо. Тиин тэдэнэр 10... путадаа харюугай бүмбэгэ ... тоогоо 1:1 болгобо. Эдэ хоё... дын футболистнууд наадан... дэхи хахадые 2:2 гэһэн т... дүүргэбэ.

Хоёрдохи хахадта ... командын футболистнууд б... наар наадажа, тоогоо 3:2 ... Удаань «Локомотив» коман... тологшо нүхэр Ершов ... бүмбэгээ сохижо, тоогоо ... гобо. Тиигэбэшье һаа, ... командын футболистнууд ... тай һайнаар наадажа, 4:3 ... тойгоор илалта туйлаба.

«Байкал» стадион дээрэ ... I», «Буревестник I» общест... футболистнууд уулзаад, ... тоотойгоор «Байкал» ... футболистнууд шүүгээ.

Е. Н...

Редакторай о...
О. ГОМБ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 3... культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00535. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак...